

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ -- БЕОГРАД

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ У БЕОГРАДУ

Власник и издавач: САВЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ (Пошт. фах 702);

Уређује Редакциони одбор:

Претседник: Александар Ј. Петровић

Чланови: Борислав Ст. Мрђа, Симиша Остојић, Мирко Вернер
и Драгољуб Раичевић.

Одговорни уредник: Александар Ј. Петровић, Војводе Драгомира бр. 25.

Лист излази дуге половине сваког месеца.

За Савез Филателиста Србије треба слати писма на Пошт. фах. бр. 702, Београд, а новчане пошиљке на текући рачун Савеза бр. 102-95603291. — Канцеларија Савеза Београд, Маршала Тита бр. 28.

За администрацију и редакцију „Филателисте“ све рукописе, наруџбе, рекламације, претплату и све што се односи на лист слати на адресу; Александар Ј. Петровић, Београд, Војводе Драгомира 25.

За наредни број листа рукописе треба слати до 25. јуна.

САДРЖАЈ:

	Страна
1) ПЕТ ГОДИНА ПОСЛЕ ПОБЕДЕ — — — — —	177
2) Проф. Ст. Христов: НАУЧНО-ПЕДАГОШКИ ЗНАЧАЈ ФИЛАТЕЛИЈЕ	179
3) Бор. Ст. Мрђа: СВЕТСКИ ПОШТАНСКИ САВЕЗ (наставак) — —	181
4) С. Остојић: О СРПСКИМ МАРКАМА ЗА НОВИНЕ (наставак) — —	183
5) Ал. Ј. Петровић: УПУТИ У ФИЛАТЕЛНЈУ — ЛЕПАК — — —	186
6) Е. Арханђељски: КРАТКА ИСТОРИЈА ОСВАЈАЊА ВАЗДУХА — —	187
7) Бран. Новаковић: САРАЈЕВСКО ИЗДАЊЕ ИЗ 1945 ГОДИНЕ — —	192
8) Б. Ђ.: ПОВОДОМ ЈЕДНЕ ПЕДЕСЕТОГОДИШЊИЦЕ — — —	193
9) КРОЗ ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ СВЕТ — — — — —	194
10) НАШЕ МАРКЕ — — — — —	195
11) НАШИ ПРИГОДНИ ЖИГОВИ — — — — —	198
12) НОВЕ МАРКЕ — — — — —	198
13) УНУТАРЊА РАЗМЕНА МАРАКА — — — — —	202
14) ИЗ САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ — — — — —	204
15) ИЗ Н. Р. БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ — — — — —	207
16) ИСПРАВКЕ — — — — —	208
17) ПРЕГЛЕД КЊИГА И ЛИСТОВА — — — — —	
18) РАЗМЕНА МАРАКА ПУТЕМ ДОПИСИВАЊА — — — — —	
19) ОГЛАСИ — — — — —	

ЦЕНА ОВОГ БРОЈА ДИНАРА 15.—

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ
БЕОГРАД

Пет година после победе

Мучни дани тешког ропства споро су пролазили, претешка мора стезала је срца у грудима, душа је била на издицају, кад се 9. маја 1945 године почеше да пробијају кроз натмурено небо први зраци слободе, кад кроз васиону почеше да се проносе гласови слободе, мира и љубави међу народима. Још се нису биле осушиле сузе жалости за изгинулим синовима, браћом, децом, родитељима, а у очима ојађеног народа засија светла суза, — суза радости. Нестаје угњетача, нестаје непријатеља, појављује се анђео мира, појављују се браћа са слободом. Напуштају се горе и пећине, напуштају се планине и дубодолине, напуштају се подруми и скривнице — гробови живих, да се надишу слободе, да поделе слободу са браћом и сестрама, који су је стално високо уздигнуту носили кроз планине и пештере, кроз муке и невоље

9. мај је био весник слободе, весник мира!

Тешке море нестаје; срца почињу силније да куцају, лица се озарише радошћу, груди почеше да се шире, да удишу слободу; све се чешће и гласније чула песма слободе, све се мање слушала команда непријатеља и њихових слугу. Све су гушћи редови бораца за слободу; са свих се страна чује трештање пушака, митраљеза и топова, одјекују детонације бомби, али то не беху више весници смрти само бораца за слободу и независност, љубитеља и пријатеља слободе, били су то сада гласници слободе, радости и љубави. И сада се гинуло, али не од непријатеља, који је са сваким укинутим животом ојачавао своју моћ над поробљеним народима, већ се полагали животи на олтар слободе, где је свака жртва значила и стално и силно ломљење непријатељеве снаге, значила његово умирање, а потлаченим народима рађање новог живота, нове слободе.

Падали су нови Обилићи, падали су синови оних народа, који су вековима проливали крв за слободу овога тла, преко кога су прелазиле хорде освајача и

поробљивача са свих страна света; у одбрани ове груде падали су синови југословенских народа, али су још горе пролазили они, који су пружали руке за том трудом, за слободом и независношћу њених бранилаца. Прелистајте историју! Не постоји више ни Византија, ни Венеција, ни Наполеонова Илирија, ни Аустрија; на нашем тлу нема више ни крволочних азијатских Турака, ни бездушних италијанских и немачких фашистичких и нацистичких хорди, све су њих преживели југословенски народи, који данас живе у слободи и братској слози на своме тлу, који својом слопом, братском љубављу, радом на општем добру и борбом за слободу, и искреном поборношћу за мир и равноправност народа у свету служе за пример целом свету, коме искрено лежи на срцу љубав и мир међу народима.

И кад су наша браћа и сестре, синови и кћери слободе, партизани и партизанке силазили са планина пуних бура и снежних мећава, пуних глади и невоља да бију неман, која је почела да пада у агонију, нису силазили са страхом за живот, већ са песмом на устима, са решеношћу да гину до последњег, док очисте своју домовину од фашистичке и нацистичке гамади.

И данас, после пет година, ми се дивимо, а дивље се и поколења наших народа и после пет стотина година надчовечанским напорима наших партизана, а наше марке ће причати целом свету кроз сва времена кроз какве су муке пролазили наши борци за слободу, — како су браћа и другови чинили крајње напоре вукући на рукама рањеног друга преко река и гудура, преко снежних планина и равница пуних непријатеља и народних издајника, не остављајући их на милост и немилост њима; оне ће показивати како се борило за слободу, како се слобода проносила кроз све крајеве Југославије, кроз непроходне планине и снежна поља, не презајући ни од какве опасности; наше ће марке показивати и будућим мајкама и нашим сестрама симпатичну слику.

партизанке, која држи заставу слободе и довикује целој свету „Живела слобода народа!"; оне ће показивати целој свету и слику душе и мозга свих тих бораца за мир и слободу — друга Маршала Јосипа Броза Тита.

мо словеначки народ у Корушкој! Послератни мир замрачили су и други трагови те империјалистичке политике интересних сфера.

Ми смо се у рату борили за ослобођење земље од иностраних и домаћих

И, као и увек раније, непријатеља је нестајало, а наши народи су стојали, јест окрвављени, али високо уздигнуте главе, јер су дали жртве које ниједан народ на свету није дао, јер су давали хероје, који су и под вешалима клицали слободи, који се нису плашили надмоћне силе непријатеља, нити њиховог надмоћног оружја; они су били уверени да „бој не бије свијетло оружје, већ бој бије срце у јунака“, а кад је то срце испуњено још несавладљивом љубављу за слободом и жарком жељом да изборе мир у свету, онда тај народ има право да држи главу високо, да се поноси претрпљеним жртвама, да високо држи развијену заставу мира и љубави међу народима.

И, како каже „Борба“, „борећи се заједно са свим Уједињеним нацијама против фашизма, а за своју независност, мир и слободу, народи наше земље дали су огромне, милионске жртве. Победа није изостала, јер су сви, као и ми, веровали у праведност тих циљева. Па ако нека сенка данас пада на историју Другог светског рата — то је сенка оних који су (на супрот тежњама народа који су лили своју крв за идеале ослобођења и равноправности) хтели да рат искористе и искориштавали га за своје себичне интересе. Трговање судбином других народа, делење туђих територија на интересне сфере и нагодбе око тога ко ће добити већи залог, — то је једна од најцрњих мрља на светлим страницама овога рата. Али, та мрља не остаје на народима који су херојски довели до победе, него на онима који су — као совјетско руководство са Черчилем — делили на пример балканске земље на сфере својих утицаја. Срећом по нас — то је био рачун без крчмара, јер је Народна револуција у Југославији онемогућила да и нашу земљу деле као ратни плен. Народ Словеначке Корушке, међутим, био је после рата жртва такве политике нагодби великих сила око малих народа. И не са-

угњетача, за народну власт, слободу и равноправност народа, за мир. Борили смо се и у борби за та начела хтели смо — како је једном рекао друг Ђилас — и руски и друге народе за пријатеље, али не и њихове владе за господаре. Равноправност народа унутар наше земље остварена је и озакоњена стварањем националних република у заједничкој Федеративној држави. Требало је да се боримо и за равноправност наше земље као целине у односу на иностранство. Ту борбу, започету још у рату, ми смо наставили у миру, јер никоме нијесмо хтели да дамо и ником нећемо дати нашу слободу“.

„Свет је 9 маја дошао до победе над снагама најгорих непријатеља мира. Али, на петогодишњицу победе потребно је више него икад у име мира истаћи још једном да главну потенцијалну опасност за спокојство и мирољубиву међународну сарадњу, за безбедност света и мир представља сваки вид неравноправности народа, пошто хегемонија појединих великих сила над малим народима може само да доводи до тежњи за новим поделама утицајних сфера, па према томе и до нових ратова. А мир не мора и не сме да буде само једна пауза олакшања, само један час сретног одмора између две крваве ратне сцене. Милioni људи у свету желе и боре се зато да он буде истински мир, у коме ће све земље бити равноправне, у коме ће оне искрено сарађивати. Милioni хоће истински демократски мир и боре се како против авантуриста који створено пропагирају нови рат, тако и против оних који нарушавају интересе мира скривајући се иза мирољубивих парола“.

Југословенски народи, искрени поборници за мир у свету, свуда и на сваком месту пропагирају мир и рад на добру свих народа. Они се не осврћу на бесомучне нападе наших до јуче „искрених пријатеља“, а данас и јавних и подмук-

лих непријатеља. Они ипак желе да у миру и раду постигну испуњење народних жеља, а они су прегли да и речју и делом уздигну своју земљу, да уздигну животни стандард сваког члана југословенске заједнице — Ф. Н. Р. Југославије на висину достојну слободног човека.

Народи Југославије сложено и неуморно раде кроз цело ово време од ослобођења и, истина, са више напора, због сталних сметња од стране оних који су желели да од нас створе робље, али са више елана и сигурно постићи ће Титовом петогодишњом постављене циљеве. То сведоче велика дела: изграђене железнице, путеви, фабрике, разне школске, електротехничка постројења, обновљена пристаништа, саграђени бродови, радови на мелiorацији земљишта и др.; то су успеси петогодишњих напора сложеног рада, пред којима се не могу затворити очи. Сваки ко хоће истину, може се лако уверити да су наши народи кроз ово време стварали, да стварају и да ће стварати све што ће уздићи Југославију на висину достојну нада оних који су се борили и крв лили за њену величину.

А наше марке посведочиће те успехе пред целим светом, а нарочито пред милионима филателиста; оне ће бити вечити сведоци о неуморној изградњи наше домовине у току ове петогодишњице. Све те марке, издате: о првој годишњици ослобођења Београда, за Уставотворну скупштину, о прослави прве годишњице дана победе, за изградњу пруге Брчко-Бановићи и Шамац-Сарајево, за прикључење Истре Југославији, за V конгрес Комунистичке Партије, о петогодишњици Н. Р. Македоније, за изградњу аутопута „Братство и Јединство“, о стогодишњици железница и о разним фискултурним предбама — показују и показиваће сталан напредак у свима правцима у нашој Југославији.

Југословенски народи, поборници слободе мира и љубави међу народима, неће погнути главе ни пред каквим тешкоћама; они ће пребродити подметане јој и стваране са стране тешкоће и сопственим снагама створиће нову срећну Југославију.

ПРОФ. СТ. ХРИСТОВ

НАУЧНО-ПЕДАГОШКИ ЗНАЧАЈ ФИЛАТЕЛИЈЕ

Сваки потез људске делатности, било то ма у ком правцу науке, учињен је са смишљеним планом. Појавом оваких покушаја (од индивидуалног или општег карактера) је испуњена историја људске мисли. Те, према овоме закону реализованих појмова, када би се разум човека прошетало по историји прошлости, наишао би на њихову првобитну појаву, док су они постојали само још као голе представе егземплара или абстракција. До њихове појаве се дошло путем људске потребе, као резултат дуготрајног рада на проналажењу, како би се ублажиле тешкоће у животној неопходности, као услов савршенијој егзистенцији.

Тако се у далекој или блиској прошлости рађала наука у свим могућим правцима. Паралелно са овим гомилало се и културно богатство, но карактеристично за свако време посебно, са његовим специјалним обележјем. Главно је то да је све ово служило човеку у његовом службеном или приватном животу. Било како, ток је био прогресиван и мењао је лице света, тако да се примитивни и ропски дух изграђивао, а постепено и ишче-

завао, док се на његово место рађао разнолики геније, да би живот испунио шаренилом, потреба и разонода, и да би све то слило у једну бескрајну хармонију осећаја. Следовали су стручњаци, специјалисти, проналазачи, све то као обожавајући материјала, који је био оваплоћење њихових жеља. У овом току потреба, на више од пре сто година појавила се и прва поштанска марка, с почетка само као помоћно средство за преношење људских мисли и комбинација са једног краја државе или света на други. Овом појавом у тадашње време унета је новост у поштанском саобраћају, а у исто време олакшање и убрзање саме експедиције.

Није прошло много времена, а поштанска марка је постала универзална својина држава, но још само за јединствену употребу поштанских пошиљака. Време је муњевито пролазило, а вид поштанске марке се усавршавао, њена естетска боја, слика и сама техника израде освајале су људско срце и појавила се жеља за скупљањем ових малих нежних сличица. То су почеци филателије, која је све више и више множила број својих симпатизера.

Поред свега осталог поштанског марка у себи крије и нешто друго; она је и сведок прошлости, еволуција људског духа. Према томе, она је и заслужила да јој се посвети велика пажња, да се ради ње појави читава једна наука. Филателисти су створили галерију албума, класера и низ других потреба, којима они освежавају своје уморне мисли, упознају народе и културу древних времена, јер су марке пуне разонода и споменици давнина. Оне говоре много језика, памте све што се одиграло у историји нација и држава, једном речју, поштанске марке су, поред осталог, и драгоцене источници науке.

Да не идемо даље; зар филателија својом садржином не оплемењује човека; зар она не проширује видокруг општег знања; зар филателиста не постаје страстан љубитељ своје домовине и фанатизован поборник светског мира?

Поштанске марке нежношћу својих боја и симпатичном појавом сталожавују узнемиреност и расејаност код човека, васпитавају психолошке особине и прогањају песимистичке комбинације разума. Оваквим дејством, на место штетних навика и страсти, као што су: картање, пијанчење, разбацавање новца, неморал, неуредан живот и све што је штетно, усађује племените особине разумности, штедње, љубав према лепом и уредном, оплемењује конструкцију човека — његову душу и тело. Са друге стране пак рекао сам, да проширује универзално познавање света. На прво место она даје обилно знање из историје и географије, које се садржи у сличицама и минијатурама поштанских марака. Ове нам износе пред очи стремљења људског духа и његове подвиге за проналажењем у науци. Показују нам и историске тековине и личности са позорнице борби, устанка и револуције, — пропадање краљева и царева и рађање новог времена. Тако да, када се посматра једна лепо, хронолошко-систематски сређена колекција, пред нашим очима се одиграва садржајна епизода испуњена свим догађајима прошлости и савремености. Са стране географије, филателија је такође богат извор знања. Ту су вам положаји континената и држава, бескрајне пустиње и степски каравани, богата поља, насељена високо цивилизованим светом, огромно шаренило флоре и фауне, главни извор људске егзистенције. Из овога се види да је ту заступљен и материјал зоологије и ботанике. Није изостављена ни архитектура, као и економски полет: пред вама је раскошан живот египатских фараона и њихова слава у скупоченим пирамидама. Из новијих времена пркоси модерна архитектура, електрификација и индустрија. Ту је и промет са трговином богате Аси-

рије и Вавилона, почетак старе писмености и културе уопште. Марке ће вам показати и пут проналаска новог света, као и творце прекоокеанских путева, историско развиће превозних средстава: сувоzemних и морских, а у најновије време и развој ваздухопловног саобраћаја. Поштанске марке нису остале дужне ни митологији, као ни религији, све то проткано потребом људског духа; јасно су изражене безбројне легенде Илијаде и Одисеје, као и догађаји старог Рима, испуњени међусобном борбом богова многобожачког света.

Тако филателиста студирањем поштанских марака богати свој разум знањем, што је ретко који други спорт у стању да учини. Филателиста стиче јасну представу прошлости и садашњости; он преживљава срећу и патњу; он се испуњава знањем.

Када би се сузио обим филателисте, — он преко своје збирке упознаје бит своје отаџбине. Као пример, послужићу се речима једног иностраног колеге: „Упознај поштанске марке своје отаџбине; тиме си упознао своју отаџбину и свој народ и стекао си већу љубав према њима”. Па зар има нечег узвишенијег од овога? Отаџбина, то је символ највеће љубави, оличење жарких осећаја према ономе што је највеће у човеку, како каже један древни филозоф: „Отаџбина, то је мој живот, моја срећа и моје благостање”.

Значи аналогно, као увек у животу, да би нешто више и оданије волели, треба да га боље и свестраније упознамо. Зато, да бисмо ценили своју отаџбину, морали бисмо осетити њену чар, приближити је срцу, анализирати прошлост и надовезати садашње догађаје, јер народ и отаџбина нису само садашњост, него поред прошлости имају и своју будућност. То је нераздвојан живот, нит, која се провлачи кроз векове и која нема краја. Разумљиво је да сваки појединац, који живи и ради у овој заједници, треба свим срцем да се стара, да заволи све што је његово: народ, отаџбину, своје националне тековине и друго.

Једно главно средство и начин за упознавање реченога, поред осталог, даје нам филателија, како сам напред изложио. Она има чаробну моћ, која својим силним дејством прожима све осећаје људске природе и која испуњава психолошки живот човека животним еланом и свежом радошћу. Филателиста, кроз своју љубав према маркама, заволеће до фанатичности свој народ и своју државу.

Наше поштанске марке су богати рељефи и украси наше младе уметности. На њиховим сликама изображен је целокупан живот свих наших народа: ropство

— окупација — слобода, особито борба за демократију и права грађана, жртве положене на олтару отаџбине, раскошни пејзажи и сунчане обале, снежни врхови и спортски развоји, техничко уздизање и масовна изградња петогодишњег плана. Једном речју, на нашим поштанским маркама изобразена је целокупна прогресивна еволуција и духовни полет, као резултат новог социјалистичког доба, новог духа, расне југословенске културе, гордост сваког Југословена.

Поред осталог, наше поштанске марке служе и за пропаганду ван граница, како би преко њих и остали свет упознао природне лепоте и развој наше државе, што значи, да филателија служи и за упознавање народа међу собом: њихов начин живота, било то у културном, политичком или економском правцу. Но ипак на прво место долази њена племенита жеља, да помоћу себе зближи све филателисте света, како би од њих створила искрене пионире и пријатеље мира. Упознавајући најудаљеније крајеве света са централним, најдивљије пределе

са високоцивилизованим, створиће једну чврсту заједницу људске симфоније мира, која ће бити стављена као одбрана од кобне силуете рата, који наноси смртоносни удар и нашем љубљеном спорту — филателији.

Из довде реченога, и ако у кратком напису, о филателији, ја мислим да сам донекле бар успео да изнесем значај филателије за науку и педагогију.

Из овога би следило да сваки филателиста искрено и агилно ради на пропагирању нашега спорта, а особито да се залаже у погледу упознавања омладине, дајући истој стручно знање и свесрдну помоћ, тако да би и ми кроз извесно време добили солидно изграђене и оспособљене генерације, достојне да репрезентују нашу младу филателију. Тиме би стали, у томе погледу, бар на истој висини, на којој се налазе многе друге културне државе, где се филателијом бави у најмању руку сваки десети човек или пак где се филателија, као предмет науке, предаје у појединим средњим и високим школама.

BOR. ST. MRĐA

SVETSKI POŠTANSKI SAVEZ

(Zbirka po motivima)

U proslavi 75 godišnjice Svetskog poštanskog saveza izdavanjem prigodne spomen serije maraka, učestvovalе su i sve engleske kolonije. Serije spomen-maraka engleskih kolonija sastoje se od četiri vrednosti; sve su oblika većeg položenog pravougaonika i sve imaju iste crteže. U natpisima se razlikuju samo u natpisu imena kolonije, zatim u vrednosti i oznaci monete i u promeni boja. Crtež na prvoj vrednosti prikazuje Merkura i najvažnija saobraćajna sredstva; prigodan natpis UNIVERSAL POSTAL UNION i jubilarne godine 1874—1949 nalaze se u gornjem desnom uglu. Na drugoj vrednosti crtež prikazuje dve zemaljske hemisfere obavijene i povezane trakama, na kojima se nalazi prigodan natpis. Crtež treće vrednosti prikazuje Merkura na zemlji u pozici nosača pisma; prigodan natpis se nalazi u gornjem delu marke, levo i desno od Merkurove glave, a jubilarne godine dole i levo od Merkurove figure. Na četvrtoj vrednosti crtež prikazuje spomenik Svetskog poštanskog saveza u Bernu; prigodni natpis sa

godinama nalazi se u gornjem desnom uglu, Engleske kolonije (bez dominiona, mandatskih zemalja i dr.) izdale su 64 prigodne serije sa ukupno 256 maraka, koje su puštene u tečaj 10. oktobra 1949.

Prigodne serije maraka, o kojima je reč, izdale su ove engleske kolonije:

63. ADEN (Postmaster General, Aden): prigodna serija je preštampana novom vrednošću: 2¹/₂/20 c plava, 3/30 c karmin, 8/50 c nerandžasta, 1¹/₂ sh svetlo-plava.

64. ADEN KATHIRI STATE OF SEIGUN: prigodna serija takode preštampana novom vrednošću 2¹/₂/20 c plava, 3/30 c karmin, 8/50 c nerandžasta, 1¹/₂ sh svetlo plava.

65. ADEN QU'AITI STATE OF SHIR AND MUKALLA: i ova prigodna serija preštampana je novom vrednošću: 2¹/₂/20 c plava, 3/30 c karminasta, 8/50 c nerandžasta, 6¹/₂ sh svetlo-plava.

66. ANTIGUA (Postmaster, Antigua, Antilles) 2¹/₂ d plava, 3 d nerandžasta, 6 d ljubičasta, 1 sh zatv.-smeda.

67. *ASCENSION*: 3 d crvena, 4 d zatv.-plava, 6 d masl.-zelena, 1 sh sivo-crna.

68. *BAHAMAS* (Postmaster, Nassau, Illes Bahama): 2½ d ljubičasta, 3 d zatv.-plava, 6 d svetlo-plava, 1 sh ružičasto-crvena.

69. *BARBADOS* (Colonial Postmaster, Bridgetown, Barbade): 1½ d nerandžasta, (naklada 232.432 kom.), 3 d zatv.-plava (naklada 133.308 kom.), 4 d siva (naklada 136.877 kom.), 1 sh masl.-zelena (naklada 137.099 kom).

70. *BASUTOLAND*: 1½ d svetlo-plava, 3 d zatv.-plava, 6 d nerandžasta, 1 sh zatv.-smeda.

71. *BECHUANALAND PROTECTORATE* (Postmaster General, Pretoria, Afrique du Sud): 1½ d svetlo-plava, 3 d zatv.-plava, 6 d crv.-lilasta, 1 sh masl.-zelena.

75. *SOMALILAND PROTECTORAT* (Postmaster General, Hargeisa, Somaliland britannique): prigodna serija preštampana je novom vrednošću i novom oznakom monete: 1a/10 c crv.-ružičasta, 3a/30 c zatv.-plava, 6a/50 c ljubičasta, 12a/1 sh nerandžasta.

76. *BRUNEI* (British Resident, Brunei): 8 c ruž.-crvena, 15 c zatv.-plava, 25 c lila-sta, 50 c sivo-crna.

77. *CAYMAN ISLANDS* (Postmaster, Grand-Cayman, Antiles): 2½ d nerandžasta, 3 d zatv.-plava, 6 d maslinasta, 1 sh smeđa.

78. *CYPRUS* (Postmaster General, Nicosia, Chypre): 1½ p ljubičasta, 2 p karmin, 3 p plava, 9 ljub.-crvena.

79. *DOMINICA* (Colonial Postmaster, Dominique, Antilles): 5 c svetlo-plava, 6 c zatv.-smeda, 12 c lilasta, 24 c masl.-zelena.

72. *BERMUDA* (Colonial Postmaster, Hamilton, Illes Bermudes): 2½ d zatv.-siva, 3 d zatv.-plava, 6 d lilasta, 1 sh zatv.-zelena.

73. *BRITISH GUIANA* (Postmaster General, Georgetown, Guyane britannique): 4 c ruž.-crvena, 6 c zatv.-plava, 12 c nerandžasta, 1 sh zatv.-zelena.

74. *BRITISH HONDURAS* (Colonial Postmaster, Belize, Honduras britannique): 4 c svetlo-zelena, 6 c zatv.-plava, 10 c zmeda, 25 c plava.

80. *FALKLAND ISLANDS* (Colonial Postmaster, Port Stanley, Illes Falkland): 1 d ljubičasta, 3 d zatv.-plava, 1 sh zelena, 2 sh plava.

81. *FALKLAND ISLANDS DEPEDANCIES*: 1 d ljubičasta, 2 d karmin, 3 d plava, 6 d nerandžasta.

82. *GAMBIA* (Director of Posts and Telegraphs Bathurst, Gambie): 1½ d siva, 3 d zatv.-plava, 6 d crv.-lilasta, 1 sh zatv.-ljubičasta.

С. ОСТОЈИЋ

О СРПСКИМ МАРКАМА ЗА НОВКНЕ

Наставак са 150 стране)

Напред је већ поменуто да су марке штампане у књиготиску, са клишејима од олова, који су били примитивно и лоше израђени. Ради тога цртеж је код појединих марака нејасан и марке показују извесне типичне разлике. Има писаца, као Де Смет, који налази да видљиве карактеристичне ознаке има свака марка у табаку. У поменутој студији о маркама кнежевине Србије Де Смет бележи ове разлике код марака од 1 паре:

Прва марка: тачка испод цифре у левом доњем углу.

Друга марка: унутрашњи вертикални десни оквир преломљен је у висини шесте хоризонталне цртице.

Трећа марка: леви горњи угао затупљен.

Четврта марка: дебља линија спољног оквира на десној страни потпуно је неравна; нема унутрашње десне линије, а круг не додирује.

Пета марка: линије оквира прекинуте су у горњем десном углу, у висини од $\frac{1}{2}$ мм.

Шеста марка: лева линија оквира широка је 2 мм.

Седма марка: две линије у слову „П” у речи „ПАРА” спојене су једном кривом линијом; цртице између бројке 1 и слова П постоји мала цртица.

Осма марка има две тачке у боји у левом горњем углу.

Девета марка: две вертикалне линије оквира спојене су на месту, где се додирују са кругом и праве малу мрљу. У горњем десном углу недостају многе хоризонталне цртице.

Десета марка има малу мрљу у боји на горњем делу слова А у речи ПАРА. Код већине белих тачкица, перли, које формирају круг, постоје у средини обојене мрље, нарочито у доњем делу круга.

Једанаеста марка: цртице основе врло су јасне, целе и додирују свуда круг.

Дванаеста марка: унутрашња линија оквира, која је приметна са свију страна, има три прекида у горњем вертикалном десном углу.

По Де Смету најупадљивије карактеристичне особине су код треће марке — затупљен леви угао; код пете — прекид у оквиру и код десете, перле, које окружују круг са грбом, имају обојене тачкице у средини. Хоризонталне линије у основи су тачкасте код 1, 3, 10 и 12 марке; међутим, ове линије су равне код

осталих тј. код 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9 и 11 марке. Де Смет напомиње да се ове карактеристичне особине често врло тешко примећувају код треће накладе ове марке, свакако услед излизаности клишеја и рђавог штампања.

Код марке од 2 паре Де Смет разликује ове типичне особине:

1 марка: тачка између слова Ш и Т у речи ПОШТА; доњи десни угао је сломљен. Бројка 2 у десном углу својим доњим делом додирује оквир.

2 марка: слова П и О у речи ПОШТА спојена су једном цртицом; недостаје црта у бројци 2.

4 марка: слова С и П у натпису К. С. ПОШТА додирују горњу оквирну линију. Слово Ш је затворено у горњем делу и изгледа као положена осмица.

5 марка: горњи леви угао погнут је на доле.

6 марка: обојене тачкице у средиштва перлица (као код 10 марке од 1 паре); мала тачка испод слова П у речи ПОШТА.

7 марка: доњи десни угао је неправилан и затупаст. Хоризонтална линија испод марке која одваја редове марака, прекинута је испод слова Е у речи ПАРЕ.

8 марка има прелом оквира у горњем левом углу.

Код 9 марке недостаје једна перла (бела тачкица) у доњем десном углу круга. Десна страна слова А у речи ПОШТА дужа је од њене леве стране.

10 марка: у речи ПОШТА два десна крака слова Ш спојена су, а круг од тачкица испод слова О има задебљање.

11 марка: доњи делови слова П и А у речи ПАРА спојени су једном обојеном мрљом или цртицом.

12 марка: две линије круга спајају се у чине компактну црту испод слова О у речи ПОШТА; извесан број перлица, доњег полукруга, имају обојене мрље.

Најупадљивија разлика је код шесте марке: обојене тачкице у перлама, и код осме — прелом у горњем левом углу. Хоризонталне линије основе тачкасте су код 1, 2, 6, 8, 9 и 12, а целе код 3, 4, 5, 7, 10 и 11 марке у табаку.

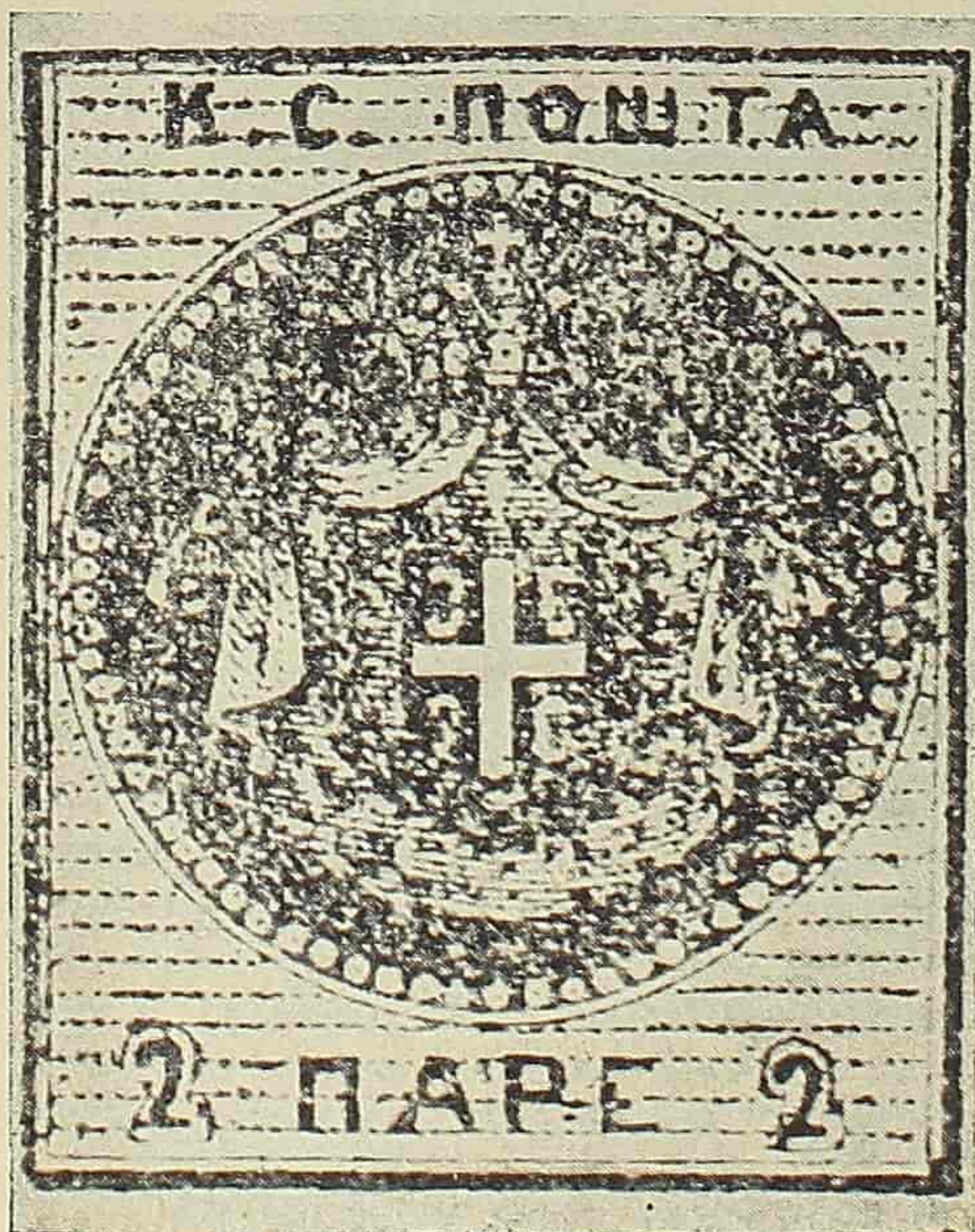
Дероко међутим у својој поменутој студији разликује по осам типичних особина у табаку код марака обеју вредности. Код марака од 1 паре он помиње, у главном, особине које наводи и Де Смет,

али и ту међу њима постоје извесне разлике у опису. Тако код шесте марке Де Смет, као карактеристично, помиње да је лева линија оквира широка 2 мм., док Дероко за исту марку дословно вели: „спољна оквирна линија прекинута је испод левог горњег угла оквира; унутрашња оквирна линија с десне стране испрекидана је; на словима К и С. Код десете марке Дероко, између осталог, наводи и то да је ивица унутрашњег круга задебљана на левој страни, где се додирују са унутрашњом линијом оквира.

И код вредности код 2 паре оба писца, у главном, износе исте особине појединих марака у табаку. Код осме марке Дероко, за разлику од Де Смета, наводи да испод слова П и речи ПАРА постоји једна тачка, а код једанаесте марке да је десни горњи угао оквира мало затупљен.

Питање о коме је много расправљано у филателистичкој литератури односи се на хоризонталне линије, које чине о-

да су у питању клишеји од олова и типографски начин штампања. В. Дорнинг Бегтон по овом питању, анализирајући особине појединих марака обеју вредности, долази до закључка да поједине марке имају увек целе, неискриване линије, и да, на против, остале марке у истим табацима, имају увек тачкасте или испрекидане линије. Ради се, дакле, о различитим клишејима, како мисли и Де Смет. Међутим, — то је мишљење и Дерока, када се има у виду да се из изгледа и облика самих линија, код марака где су исте састављене од појединачних једнообразних тачака; да су постављене у правилним размацима једна од друге и да се, у једном истом табаку, налазе марке и са тачкастим линијама и са тачкама сливеним, мање или више, у испрекидане линије. — Долази се до закључка, да се ради о цртежу од линија изведених у облику тачкица, и да се код јасних и чистих отисака то може лако уочити. Ме-

снову марке, на којој лежи грб кнежевине Србије оивичен од 77 белих тачкица, перли. Вестоби и Олдфилд били су мишљења да марке са целим водоравним линијама припадају првом штампању, што значи да су линије првобитно биле целе и да су касније услед излизаних клишеја после употребе постале испрекидане. Де Смет мисли да је ово мишљење тешко прихватљиво, нарочито ка-

ђутим, код мање јасно и чисто штампаних марака тачке су сливене у целе и испрекидане линије.

Поред разлике у боји марака, боји и пуноћи употребљеног папира, Де Смет наводи да постоји разлика између клишеја марака од две паре првог и другог штампања. На жалост, осим констатације да постоје „мале разлике“, Де Смет не наводи у чему се састоје разлике у клишејима. До душе, он наводи да је

његово тврђење засновано упоређењем великог броја примерака, нарочито оних који су некада припадали чувеној збирци Ферара. Као што је познато, у тој збирци било је девет целих табачића од по 1 и 2 паре, десет примерака марака од 2 паре погрешно штампаних у боји марака од 1 паре и око стотину појединачних примерака обеју вредности разних штампања. Али, ми смо напред видели да се само упоређењем код ових марака не може увек доћи до тачних констатација. Према томе, и ово тврђење Де Сметово остаје, за сада, неуверљиво и недоказано.

Несумњиво да је, можда, било замене појединих клишеја у штампарским плочама, али оно што је несумњиво уочено, то је чињеница, да се све особености и недостаци клишеја, без мало, увек понављају на истим местима и да су они, код нејасно отштампаних марака, само више мање теже примећују.

И ако за ово издање марака немамо никаквих других ближих података, интесантно је да имамо сачувану висину накладе за прва два штампања обеју вредности. Наиме, испрва у часопису »Austria Philatelist« бр. 66 из 1897 г. отштампан је чланак капетана Шенека из Граца, ондашњег најбољег познаваоца српских поштанских марака у иностранству, који је и први отпочео стручно да пише и проучава српске поштанске марке. У томе чланку констатовано је да су по подацима добивеним од већ поменутог Стеве Поповића, марке за новине штампане три пута. У првој партији, која је била испоручена 18 IV 1866, било је отштампано 2.040 комада марака од 1 паре и 1.944 комада од 2 паре. На дан 20 V 1866 била је испоручена друга партија ових марака и то 18.360 комада од 1 паре и 18.300 комада од 2 паре. Међутим, нема никаквих података када су и у којој количини отштампане марке од 1 паре треће накладе, али је карактеристично да оне до сада у опште нису нађене несумњиво право поштански употребљене, и да је по Дероку, седмдесетих година прошлог века, цела отштампана количина ових марака продата на лицитацији приватницима, што значи да су биле само припремљене, али нису никад дошле у званичну употребу на поштама.

Цела количина испоручених марака првог и другог штампања била је разделена пограничним поштама у Београду, Алексинцу и Кладову. Пошти у Београду било је додељено од првог штампања

1.500 комада од 1 паре и 1.404 од 2 паре; пошти у Алексинцу по 300 комада од сваке вредности, а пошти у Кладову преосталих комада од 1 и 2 паре. Од другог штампања било је испоручено пошти у Београду 17.360 комада од 1 паре и 17.300 комада од 2 паре, а пошти у Алексинцу по хиљаду комада од сваке вредности. Међутим, по Дероку, од другог штампања било је испоручено пошти у Београду по 17.300 комада од сваке вредности, а пошти у Алексинцу само по 200 комада такође од сваке вредности.

Подаци о расподели ових марака, које је Шенек добио од пом. Поповића и које су касније унели у своје студије Дероко и Де Смет, нису апсолутно тачни. Сам Дероко је описао један примерак марке од 2 паре првог штампања, који је нађен у Београду за време првог светског рата 1914—1918 године, који то најбоље доказује. Наиме, ради се о једном примерку листа „Босански Вјестник“ од 13 августа 1866 г., на коме се налазила и марка од 2 паре поништена правим жигом НАПЛАЂЕНО, који је, како је то утврдио Дероко, припадао пошти КАРАНТИН РАЧА, која је постојала на

граница према Босни. И Дероку, и мени лично, били су познати још неки примерци марака од 2 паре поништени тим истим жигом поште Карантин Рача, што значи да су преко те поште долазиле новине из Босне, и да је и та пошта, поред оних у Београду, Алексинцу и Кладову, морала такође бити снабдевена извесним бројем ових марака. Ово доводи у сумњу и аутентичност података о висини целе емисије и појединих штампања, затим начин и испоручене количине марака појединим поштама, што значи да је за расправу питања које марке припадају појединим штампањима од презумптивне важности констатација о реткости појединих примерака, до чега се дошло другим проучавањем марака овог издања.

(Наставиће се)

АЛ. Ј. ПЕТРОВИЋ

УПУТИ У ФИЛАТЕЛИЈУ

ЛЕПАК

Лепак је лепљива материја, којом се премазује задња страна марке, да би се могла залепити на поштанској пошиљци. Премазивање лепком назива се гумирање марке. Гумирање се врши и на целинама (ковертама, затвореним дописницама и др.), на местима где се врши затварање тих целина.

Лепак је порекла животињског или биљног. У почетку је био употребљаван први, али је доцније био скоро потпуно истиснут другим. Од свог другог лепка најпознатија је „гумарабика“ (арапска гума).

Раније је лепак био наносен на табак марака ручно; сада се пак наноси искључиво машинским путем. Први начин премазивања вршен је ручним четкама и у неравномерним млазевима у правцу премазивања. И код лепка нанесеног машинским путем виде се слабије или јаче бразде. Тада се говори о водоравно или вертикално браздастом лепку, где се правац узима према положају слике и марке. Има и лепака са нарочитим сликама на појединим маркама (нпр. код Чехословачке од 1923 године).

Боја лепка је различита. У највише случајева лепак је безбојан или, како се обично говори, бео; али има га врло често жућкасте, а затим сиве или отворено мрке боје. Те боје су обично природне боје лепка; ретко се дешава да се лепку додаје још нека друга боја (нпр. црвена).

Лепак се наноси на папир после, а и пре штампања марака, али, по правилу, увек пре зупчања. Ретко се дешава да се премазивање лепком врши и после зупчања (као нпр. код неких југословенских марака за Словенију) али тада се испуне лепком рупице између зубаца и растављање марака се отежава.

Кад се нанесени лепак осуши, често се у њему појављују пукотине, које код неког папира могу штетно утицати и на саме марке. Ове пукотине јављају се највећма код лепака животињског порекла. Да би се овај недостатак отклонио, додавана је лепку извесна количина глицерина, али ту треба бити веома пажљив, јер су од њега марке постајале кртије, а ако продре потпуно кроз папир, овај постаје крт и ломљив, те се и марке могу лако оштетити.

Још се дешава да се на лепку, поред пукотиница и неравномерно подељене ма-

се, виде и мехурићи. То долази не само од каквоће и расподеле лепка, већ и од начина сушења. Сушење се врши просто на ваздуху или у просторијама са топлим ваздухом или машинским путем — пропуштањем кроз вруће ваљке. Код првог се обично јављају мехурићи и неравномерно подељена маса лепка а код машинскога тзв. пругасти лепак.

Од каквоће лепка зависи често и исправност марке. Често се помиње код марака мастан папир, који обично постаје такав под утицајем лепка. Али ту не мора увек да буде узрок лепак, већ може да буде кривица и до каквоће папира тј. до његове способности да упија извесне масне саставне делове лепка у већој или мањој количини.

Има марака и без икаквог лепка. Оваке се марке могу појавити из различитих узрока: као недовршене, или са којих се лепак намерно скидао, или на које се лепак намерно није наносио. Недовршене марке, често, не само да остану без лепка, него остану и без зупчања; такве марке долазе у промет увек скоро недопуштеним путем. — Код старијих марака, нарочито са животињским лепком, лепак је био лако ломљив и под хемиским утицајима распадао се и тиме утицао мање или више на папир или на боју марке, као и на постојаност целости марке; да би се предупредило оштећење или упропашћење марке, ранијих година скидали су лепак са марака. — Ретка су европска издања, која су пуштана на шалтер без лепка, па да се сам потрошач мора постарати да их снабде лепком и залепи на пошиљци, али у тропским крајевима, због климатских утицаја, марке се често издају без гуме.

Међу филателистима често се чује израз „постфриш“. Тај је израз творевина новијега доба, тј. у филателији све се чешће чује од времена, од кад је у филателији почела преовлађивати материјалистичка страна. Раније, док су марке биле сређиване само у албумима, није се водило толико рачуна да ли је марка купљена баш непосредно на поштанском шалтеру, дакле неупотребљавана и у какве сврхе, или је већ била у албуму, дакле са трагом од лепка (папирићи за лепљење). За нове, неупотребљене марке тражило се да је могла бити само на једном месту лепком залепљена, а ван тога места да је гума (лепак) исправна; доцније, кад су почеле марке прелазити све

чешће из руку у руке, почеле су марке да се стављају под целофанске, провидне папире, једно ради заштите марака од спољних утицаја, а друго, и ради лакшег преношења; тада марке нису биле лепљене за албуме или на тамним подметачима, већ су биле испод целофана слободне. Најзад, кад је марка постајала све више предмет трговине, оне су уношене, не у албуме, већ у класере, и тада је „постфриш“ дошао до свог правог изражаја. „Постфриш“ је ознака за стање марке, каква се добија на поштанском шалтеру, дакле са неповређеним лепком (гумом) и без употребљеног лепка (папире за лепљење).

Неупотребљене марке треба да имају оригиналну гуму. Без ње је вредност тих марака знатно нижа.

Тај разлог је сигурно и изазвао накнадно гумирање марака. Има, дакле, ма-

рака накнадно гумираних — са „фалсификованим лепком“. Ако се нпр. нове марке следе, па се морају раздвајати квашењем у води, оне тада остају без лепка. Тада се, нарочито за скупље марке јављају „добронамерни пријатељи филателије“, који нуде своје услуге, па их и извршавају, гумирајући марке понова. Зато треба обратити пажњу на боју и дебљину гуме, а и на начин израде, јер се накнадно гумирање обично врши ручно, које се може лако разликовати од машинског. Нарочито треба обраћати пажњу на стара скупљена издања, где се од употребљених праве нове марке отклањањем жигова и накнадним гумирањем.

У главном, и лепак може бити добар знак за распознавање оригиналних марака, а несумњив је доказ да марка није била употребљена.

EVGENIJE ARHANGELJSKI

Kratka istorija osvajanja vazduha

Novija filatelija je stvorila kolekcioni-ranje maraka vazdušne pošte, koje ima gorostasno polje za izučavanje i istraživanje, a takode i istoriju osvajanja vazduha i herojstva čoveka u njegovim pokušajima u letenju, u slobodnom lebdenju u nebeskim visinama.

Još u staro vreme oči i misli čoveka bile su upravljene k nebu i javljale su se želje za podržavanjem ptica u letenju kroz vaz-

— velikog junaštva. I bilo je ljudi, koji su stavili na opštu korist i svoje znanje i svoje živote. Mnogo je života palo, dok se postigao današnji uspeh.

U prvom redu pominjem klasičnu istoriju Dedala. Znameniti grčki umetnik i pronalazač, Dedal izmislio je krila, za sebe i za svog sina Ikaru. Kad su obojica bili zatvorenici na Kritu, pomoću ovih krila Dedal je uspeo da preleti preko mora, a Ikar je

duh. Još u najstarije doba istorije čovek je pokorio more, a kada je zagospodario vodom, uzdisao je za daljim osvajanjima; zašto da se ne vine pod nebo, pod kojim je živeo, zašto da ne ispita i stavi pod svoju vlast i nebeske visine? Ali, za to je trebalo ne samo lepih želja, nego i znanja i

pao u more i udavio se, jer se bio tako visoko popeo, da mu je sunčeva toplota rastopila vosak, kojim su mu krila bila učvršćena. Zato je ovo more iza ove vazdušne nesreće bilo pozvano Icarsko more. Ovaj mitološki slučaj preneli su na slike na svojim markama za vazdušnu poštu Grčka, Ka-

nada i Letonija. Ova istorija može biti i bajka, ali stara istorija tvrdi da je ovaj čuveni atenjanin bio izumitelj jedra, pa je i moguće da je njegovo begstvo iz ropstva kralja Minosa na Kritu bilo praćeno oštroumnim primenjivanjem osobitog izgleda jedra — krila. Dalje, mi smatramo da su prvi pokušaji letenja po vazduhu bili po liniji Dedalovog krilatog begstva. »Ptice lete, — zašto ne i mi? — govorili su stari Grci.

Neke priče iz klasičnog i srednjevekovnog doba o ranijim rekordima a letenju iz raznih delova zemljine kugle do nas su dostigle sa velikom dozom dodatka, ali mi sada znamo da su oni imali malo uspeha. U srednjevekovno doba živeo je u Engleskoj učeni kaluder Oliver Malmesbury, koji je učinio nesrećan pokušaj u letenju i pripisao svoju nesreću svojoj zaboravnosti da namesti na sebi široki rep od perja. Ali, drugi nesrećnici nisu ni preživljavali svoje nesrećne pokušaje. Pojavio se posle u Škotskoj jedan letač, koji je želeo da se takmiči sa pticama; on je bio poreklom Italijan i trudio se da pokaže kralju Džemu VI. i njegovom dvoru da je letenje obična stvar za sposobnog čoveka. Opremljen sa parom velikih krila, snabdevenih sa užetima, ovaj avanturista skočio je sa zida »Sterling Castle« nadajući se da će lako stići na zemlju; ali se nesrećno srušio, ali ostavši ipak živ, on je takom ishodu pripisivao upotrebu za izadu krila ne orlovih pera, već pera raznih drugih ptica.

Mnogo su tačniji bili crteži letećih mašina Leonarda Da Vinci, koje je on izradio u XV. stoleću. Ovaj čuveni inženjer i umetnik naslikan je na markama Italije i Letonije. Iz Da Vincijevih crteža vidi se da se

on zanimao idejom konstruisanja vezanih krila, i da bi krila radila pomoću užeta i blokova, a pokretna snaga bila bi — ruke i noge čoveka. Kod Leonarda Da Vincija bilo je mnogo ozbiljnih namera za letenje i on je izvršio mnogo opita u svom dugom živo-

tu, ali se odrekao namere letenja sretstvom krila koja su stavljana u pokret mišićnom snagom, usled toga, što je snaga mišića čak i najjačeg čoveka bila neznatna u sravnju sa mišićima ptica. — U Vašingtonu nalazi se jedan Leonardov crtež leteće mašine, koji je bio pronaden posle njegove smrti.

Posle toga dolaze na red junaštva učenog Brazilijanca Bartolomea de Gusmao. Njegovu sliku možemo videti na markama Brazilijske i Španije. Iz raznih saopštenja vidi se da je Gusmao bio dalje odmakao u naporima letenja u 1709 godini, ali je bio od strane inkvizicije osuđen i umro na lomači kao čarobnjak. »The Evening Post« od 22 decembra 1709 g. sadržava opis ove preurnjene leteće mašine Bartolomea de Gusmao.

U Rusiji 1726. godine, u prisustvu cara Petra I. Velikog, jedan trgovac, prezimenom Vetčinkin izvršio je let pomoću krila, ali su njegovi napori bili završeni nesrećno i on je umro od ozleda.

Svi pokušaji letova bili su ispunjeni lepim željama, ali su rezultati bili vrlo žalostni, sve dok prvo dizanje čoveka u nebo nije postignuto u Francuskoj 1782 godine, kad su braća Montgolfier pronašli da zagrejani vazduh može uzdizati balon u nebo. Braća Joseph i Etienne Montgolfier bili su u to doba direktori fabrike papira u Francuskoj. Etienne je prvi demonstrirao ostvarenje teorije, koja je bila postavljena od strane dvojice naučnika — Cavalla i Dr. Blacka, da čvrsta tela mogu biti uzdignuta u atmosferu, ako su učvršćena za sud, napunjen gasom lakšim od vazduha. 1783. godine Etienne je uspeo, posle mnogih nesreća, da se popne na visinu od 430 metara u velikom balonu od platna i papira. Po obliku ovaj je balon bio izraden kao i kod mnogih ranijih. Gas je bio proizveden paljenjem vlažne slame, vune i krpa, koje su bile metnute na gvozdeni mangal pod rupom velike balonske vreće. Ovo je bio u istini prvi balon, koji je poleteo u nebo.

Ovaj pronalazak izazvao je veliko uzbuđenje u Francuskoj. Paris je odmah počeo skupljati novac za izgradnju velikog vatrenog balona ili »montgolfière«-a, kako su bili nazvani u to doba.

Ipak, čudnovata je stvar, da Etienne nije imao dovoljno hrabrosti da poleti u vazduh balonom, koji je on izumeo. Prva živa bića za prvo putovanje balonom bile su ovca, ptica i patka, koje su bile u kavezu privezanom za balon pušten u let, u Versalju 1783. godine, pred kraljem i dvorom.

Mesec dana ranije profesor u Parizu A. Charles prošao je znatno lepše nego Montgolfier i otposlao u nebo na Champ de Mars fini balon napunjen hidrogenom. Balon prof. Charles-a pao je u Ganesse, 25

kilometara daleko od Pariza, posle jednog sata putovanja. Ovaj događaj vidi se na marci Letonije.

Ali prvi čovek, koji se popeo u vazduh na balonu, nije bio ni Montgolfier ni prof. Charles. Jednaka čast, na čudnovat način, pripala je dvojici ljudi, koji su se popeli

zajedno u Parizu 21. novembra 1783. god.; jedan od njih bio je markiz d'Artendes, koji je zbog plašljivosti bio osuđen, za vreme francuske revolucije, da leti na balonu, a drugi, njegov drugar, bio je neustrašivi Pilatre de Rosier. — Nekoliko meseci posle

koji su jako pomogli nauci avijacije. Nemačka je izdala marku sa slikom Otta Lilienthala.

Neki Oktav Chanute u SAD sa velikim interesom je pratio Lilienthalove opite i izvršio je oko 1000 letova sa »gliderom« — bezmotornim avionom; starao se da svaki svoj let dovede do cilja. Njegovi letovi dali su za nauku veoma bogate i skupocene rezultate.

Uspeh ovih letova na »glideru« izazvao je veliki interes i veliki entuzijazam po celoj Evropi i Americi.

19 oktobar 1898. uvek će biti naročito zapisan u analima vazdušne navigacije. Otkriće braće Montgolfier da vazdušni balon može biti uzdignut pomoću vrućeg vazduha, izazvalo je mladog bogatog Braziljanca Santos-Dumont-a da se oda proučavanju letenja kroz vazduh i on je izumeo naročiti balon, sa kojim je izvršio let oko Ajfelove kule u Parizu i vratio se na mesto polaska za 30 minuta, prevalivši vazdušni put više od 13 kilometara. Sliku ovog poznatog avijatičara vidimo na markama Brazilije i Španije.

Oko 1900. godine graf Zeppelin izumeo je glomazan oblik vazdušnog suda — diržabla, koji je stekao veliku slavu letovima

ovog slučaja, de Rosier je izgubio život pri pokušaju da preleti preko kanala u Englesku. Francuska je izdala interesantnu marku sa slikom Pilatre de Rosier-a i sa njegovim balonom.

Počev od ovog vremena izvršeno je mnogo letova na balonima, vršeni su opiti i poboljšanja i postignuto je mnogo velikih uspeha u nauci. Među čuvenijim licima, koja su vršila opite za aeronautiku, bili su Blanchard, Henson, Cayley i Ader. Francuska je izdala marku sa slikom Cl. Adera i sa njegovim avionom, koji se razbio 1897. g.

U ovo vreme stigle su čudne novosti iz Nemačke. Otto Lilienthal vršio je letove sa prirodnih brežuljaka i sa veštačkih kula aparatom čudnovatog oblika-slepoga miša, sa bezmotornim avionom (nazvanim »glider«). Lilienthal je slučajno poginuo, kad je leteo na svom novom izumu, ali do toga vremena on je izvršio više od 2000 letova,

preko okeana u Severnu i Južnu Ameriku. Slika Zeppelina nalazi se na markama dva izdanja Nemačke. Osim Nemačke i neke druge države izdale su specijalne marke sa slikom cepelina. SAD izdale su seriju maraka sa Zeppelinom 19. aprila 1930., kad je graf Zeppelin došao u Lakenhurst na svom putu u Južnu Ameriku, u maju 1930. goidne.

Mnogo je različitih pokušaja u avijaciji bilo izvedeno u 1900. godini, koji su bez sumnje imali veliki uticaj na braću Wright, kad su gradili »glidere« (bezmotorne avione) za sport, te su jednog dana i ova dvojica uzletela sa punim uspehom u snažnoj mašini težoj od vazduha, — 17. decembra 1903. Njihov prvi pokušaji bili su izvršeni u ono doba, kad su oni upravljali radionicom za popravku bicikla u Daytonu — Ohio. Na svome poslu za popravku bicikla oni su stekli praktična znanja, od velikog značaja za njih, te su uskoro mogli izraditi dva nova

tipa aviona. Prvi tip bio je sa horizonatnim krmilom (ključanica za upravljanje u vertikalnoj ravni), a dugi tip za upravljanje krila rukom, za podržavanje mašine u potrebnoj ravnoteži. Posle su nabavili gazolinovu mašinu za svoj »glider« i 17. decembra 1903. godine Orville Wright izvršio je let od 12 sekunada nad peščanom obalom a Kitty-Hawk-u i ovim postigao veliku čast, jer je bio prvi čovek, koji je leteo u avionu težem od vazduha. Slika mašine braće Wright nalazi se na markama SAD i Letonije, a slike oba brata na marci, koju su izdale SAD 1950. g.

Uspeh braće Wright podstakao je i druge pronalazače avijatičare na takmičenje, ali je javnost primila ovu čudnu novu mašinu s nepoverenjem, te je hod napredovanja usporen u praktičnoj upotrebi za čovečanski rod.

Sledeći novator u avijaciji bio je poznati francuski pilot Louis Bleriot, koji je

preleteo preko kanala iz Calais-a u Dover 24. jula 1909. za 21 minutu.

Posle ovog leta postavilo se pitanje o mogućnom upotrebljavanju aviona u ratu, i stručnjaci toga vremena bacili su se na rešavanje toga problema.

Od 1908. godine pa dalje, do prvog svetskog rata avijacija je učinila velike korake i mnoga imena poznatih avijatičara vezana su za letove u toku ovog perioda i oni su postali junaci u aeronautičkoj istoriji.

U 1912. godini izdata je u SAD prva marka za pakete sa slikom aviona, a u maju 1917. g. bila je izdata prva zvanična marka vazdušne pošte u Italiji, sa pretiskom za probni let između Turina i Rima.

Od 1918. godine sve je jači bivao progres avijacije i letova.

18. maja 1919. izveden je junački pokušaj Engleza Hawker-a i Grieve-a u preletanju preko Atlantskog okeana od St. Johns—Newfoundland u Irsku na razdaljinu od 3500 kilometara, ali su oni, na nesreću, pali u more kod same obale Irske, kod cilja. Marke, koje su bile pripremljene za let, imaju veliku istorisku vrednost i zovu se »hawker«.

Dvojica drugih Engleza Alcock i Brown mesec dana kasnije veoma uspešno preleteli

su Atlantski okean iz Newfoundlanda u Irsku za šest časova u neprekidnom letu. Upravnik pošte u Newfoundlandu izdao je marke za ovaj let sa prigodnim pretiskom; ove se marke zovu »Alcock i Brown«.

U maju 1927. preleteo je preko okeana Charles N. Lindberg, veliki as avijacije, na monoplanu »Spirit of St. Louis« i to iz New-Yorka u Pariz. Ovaj monoplan i njegov put naslikan je na marci SAD.

Za period vremena između prvog i drugog svetskog rata, od 1919. do 1941. g., avijacija je učinila tako veliki napredak, posle čitavog reda pokušaja, i novih pronalazaka i usavršavanja sistema aviona, da su se pojavili novi džinovski avioni, koji mogu da prevoze veći broj ljudi sa opremom (vojnika) sa velikom brzinom — do 1000 kilometara na sat (USA — avion Douglas D. C. 4).

Posle toga glasovit uspeh izazvao je drugi transpolarni neprekidni let ruskih avijatičara: M. Gromova, A. Jumaševa i P. Danilina preko Sev. pola. Avion je odleteo iz Moskve 12. jula 1937. u 4 č. i 22 m., uzdigao se na visinu 8800 m., preleteo Sev. pol sutra-dan u 4 c. i 14 m. po podne i, posle 62 sata neprekidnog leta, preletevši 10.941 kilometar, spustio se u San-Jasinto — Kalifornija 14. jula 1937. u 6 č. i 27 m.

Osim toga u avijaciji su se pojavili novi tipova vazdušnih balona — stratostati, koji su mogli da se popnu na visinu do 19.000 metara. Prvi ovakav let bio je izveden na aerostratostatu u Belgiji 18. avgusta 1932. od profesora Pikara, koji se popeo na visinu

od 10.000 metara, a drugi u Rusiji 30. septembra 1933. na visinu od 19.000 metara od avijatičara Usiskina, Fedosejenka i Vasenka.

Prošlo je samo 33 godine od pojave prve avionske marke, ali je količina avionskih maraka prešla preko 8.000 komada; ta se količina stalno povećava u raznim beskrajnim i nepotrebnim izdanjima; stoga aerofilatelista ne ostaje drugo nego da ograniči svoju kolekcionarsku vrednost zbog nemogućnosti

stvaranja kompletne kolekcije avionskih markica, — na tematske zbirke (po motivima), kao n. pr.: sisteme aeroplana, — pronalazače i konstruktore aviona; — poznate asove avijacije; — bezmotorne avione (glidere); — balone i stratostate; — cepeline i dirizable i t.d. — Kao primer navešću sadržaj zbiraka: Pronalazači i konstruktori aviona i poznati asovi avijacije; u njima će marke biti označavane po brojevima: za evropske izdanja po Zumsteinu (=Z), za vanevropske po Yvertu (—Y).

PRONALAZAČI I KONSTRUKTORI AVIONA

1. *Leonardo da Vinci*:
Italija Z—388, 411;
Letonija Z—213;
Liechtenstein Z—24.
2. *Wilhelm Kress*:
Austrija Z—391/4;
Liechtenstein Z—27.

13. *J. Degen*:
Liechtenstein Z—26.
14. *E. G. R. Robertson*:
Liechtenstein Z—28.
15. *W. S. Henson*:
Liechtenstein Z—29.
16. *S. A. Andree*:
Liechtenstein Z—31.
17. *W. Wright*:
Liechtenstein Z—32.

POZNATI ASOVI AVIJACIJE

1. *František Novak*:
Čehoslovačka Z—17, 18, 21.
2. *Pattist*:
Holand. Indija Y—12.
3. *Daghaux*:
Francuska Z—793.
4. *Jean Mermoz*:
Francuska Z—335.

3. *Bartlomeo de Gusao*:
Brazilija Y—22, 46;
Španija Z—980.
4. *Augusto Severo*:
Brazilija Y—23.
5. *Santos Dumont*:
Brazilija Y—24;
Španija Z—538.
6. *Pilatre de Rosier*:
Francuska Z—308.
7. *Clement Ader*:
Francuska Z—379.
8. *Otto Lilienthal*:
Nemačka Z—547;
Liechtenstein Z—30.
9. *Graf Zeppelin*:
Nemačka Z—548, 678.
10. *N. E. Žukovski*:
Rusija Z—801/3.
11. *La Cievra*:
Španija Z—855/61.
12. *Joseph Montgolfier*:
Liechtenstein Z—25.
5. *Saint Exupery*:
Francuska Z—792.
Franc. Zap. Afrika Y—11.
6. *Lisandro Garay*:
Honduras Sanabria 16/20.
7. *Stephen Horthy*:
Madarska Z—697.
8. *Roland Garros*:
Indokina Y—275.
9. *Do Huu Vi*:
Indokina Y—274.
10. *Maurice Nogues*:
Libanon Y—79.
11. *Darius et Girenas*:
Litva Z—382, 384.
12. *Feliksas Vaitkus*:
Litva Z—402/4.
13. *Emilio Carranca*:
Meksiko Y—5/10.
14. *Von Koppen*:
Holandija Z—219.
15. *Van den Hoop*:
Holandija Z—220.

16. *Jorge Chavez:*
Peru Y—46.
17. *František Zwirko et Stanislaus Wigura:*
Poljska Z—296.
18. *Cacadura Cabral i Garo Coutinho:*
Portugal Z—257/72,
Španija Z—541.
19. *J. D. Usiskin:*
Rusija Z—475.
20. *A. V. Vasenko:*
Rusija Z—476.
21. *I. P. Fedosejenko:*
Rusija Z—477.
22. *A. V. Lapidovski:*
Rusija Z—496.
23. *S. A. Levanevski:*
Rusija Z—497.
24. *M. G. Slepnev:*
Rusija Z—498.
25. *J. V. Doronin:*
Rusija Z—499.
26. *V. S. Molokov:*
Rusija Z—501.
27. *M. V. Vodopjanov:*
Rusija Z—501.
28. *N. P. Kamanin:*
Rusija Z—502.
29. *Čkalov; Bajdukov, Beljakov:*
Rusija Z—590/3.
30. *Gromov, Danilin, Jumašev:*
Rusija Z—594/6.
31. *Paulina Osipenko:*
Rusija 674.
32. *Marina Raskova:*
Rusija Z—675.
33. *Valentina Grizodubova:*
Rusija Z—676.
34. *Gastello:*
Rusija Z—827.
35. *Talalikin:*
Rusija Z—822.
36. *Boris Safanov:*
Rusija Y—935.
37. *Robert Kershaw:*
Južna Afrika Y—120, 127, 136,
142.
38. *Teodoro Fells:*
Španija Z—539.
39. *Garcia Moreto:*
Španija Z—970.
40. *G. Carlos Haya Gonzales:*
Španija Z—969.
41. *Dagoberto Godoy:*
Španija Z—540.
42. *Sidar:*
Španija 542.
43. *Ignazio Jimenez i Francesco Iglesias:*
Španija Z—544.
44. *Charles Lindberg:*
Španija Z—543.
45. *Salina Ataturk:*
Turska Z—879.

БРАН. НОВАКОВИЋ

Сарајевско издање из 1945 године

— Из сећања —

Међу неслужбеним издањима наведеним у „Специјалном каталогу марака Ф. Н. Р. Југославије“, који је издао Филателистички Савез Хрватске, видимо и Сарајевско издање, за које је тамо наведено: „У Сарајеву је претискано између 27 VI и 3 VII 1945 на неправилан начин 8 франко марака с крајобразима и 5 марака за ратни допринос бивше Н.Д.Х. и 4 VII 1945 пуштене у промет. Но већ 6 VII 1945 марке су повучене из промета, односно обустављена њихова продаја.“

У Службеном листу ФНРЈ бр. 7 од 22 I 1946 објављено је било решење: „Министар пошта, телеграфа и телефона решењем IV 16327 од 31 децембра 1945 одлучно је да се не призна својство поштанских марака маркама квинслишке Независне Државе Хрватске, које су у времену од 27 јуна до 7 августа 1945

прештампане у Сарајеву на неправилан начин и то: а) маркама серије „Крајобраз“, прештампане с називом латиницом „Демократска Федеративна Југославија“, новим државним грбом и новом вредности у динарима; и б) маркама серије „Ратни допринос“ прештампаним с називом латиницом „Демократска Федеративна Југославија“, новим државним грбом, речју „франко“ и новом динарском вредношћу.

Није ми познато како се дошло до прештампавања тих марака, а ни како су се појавиле на пошт. шалтерима у Сарајеву, али на дан 5 јула 1945 видео сам те марке; добио сам једну серију од ондашњег управника поште Крека, Казимира Полића, који их је дан раније купио на сарајевској пошти бр. 4. Он је понео неколико серија, да нам их покаже.

а очекивало се да их кроз који дан добије и тузлански поштански центар.

Следећег јутра, 6 јула, Казимир Полић затекне тадашњег директора пошта сарајевске дирекције, Гламочанина у пошти Тузла, где је свратио на повратку из Београда за Сарајево. Том приликом он му је показао, као новост, коју је дан пре донео из Сарајева, — марке сарајевског издања. Истог часа директор је тражио телефонску везу са Сарајевом и наредио да се повуче та емисија са сарајевских пошта; и то је учињено још истог преподнева (6 јула), а следствено томе, задржане су и припремљене пошиљке тих марака за унутурашњост Босне.

Писма послата из Сарајева 4 и 5 VII а један извештај број и 6 VII била су франкирана маркама сарајевског издања. Видео сам таква писма са жиговима пошта Сарајево 1 и Сарајево 4.

Моја је жеља да у овим редовима изнесем оно што може ићи у прилог историје наше филателије, без ипак упуштања у нека друга питања. Било би интересантно да који од наших филателиста из Сарајева, коме је то познато, напише о начину како се дошло до прештампавања ових марака, где су те марке прештампане и како су биле пуштене у течај.

Ја сам дао финале; остаје да чујемо увертиру!

Б. Ђ.

Поводом једне педесетогодишњице

Када је, године 1900, република Никарагуа, већ по десети пут, издала нову емисију својих марака, које је издавала сваке године, незадовољство филателиста било је у целом свету на врхунцу. Ради изравнања свог државног буџета, ова је држава, дакле, сваке године ударала порез на њих. Многе су јој увреде ради тога биле упућене отворено, а ко зна и каква проклетства потајно.

И није се чекало дуго, па да Никарагуа изкуси заслужену казну.

Почетком јуна 1902 г. у Сједињеним Државама проходило се крају питање о изградњи једног међуокеанског канала кроз Средњу Америку, који би имао да скоро удвостручи поморску снагу Сједињених Држава. И оне су се подуже двоумиле, да ли да откупе концесију и доврше радове француског друштва за Панамски канал, који је, после хигијенских и финансијских катастрофа, одржавало радове тек да му не пропадне концесија, — или да граде нов канал кроз Никарагуу. Ово последње решење већ је било потпуно преовладало. Оно је већ било прошло кроз америчанску скупштину, а и у сенату имало је већ обезбеђену већину. Али се тада појави у Њујорку предузимљиви директор француског друштва, Бино-Варила. Кад је видео како безнадежно стоји ствар по његово предузеће, пала му је на памет једна идеја, коју је одмах привео у дело. Накуповао је извештај број марака републике Никарагуе, серију из 1900 године, на којима је био претстављен један величанствен вулкан

са великим облаком паре и дима изнад вулкана. Те је марке Бино-Варила бржебоље послао препоручено у Вашингтон сваком америчанском сенатору, уз једно писамце, које је, ваљда, овако гласило: „Ево кроз какве вулканске пределе хоћете да изградите свој канал. И нећете моћи порицати да и влада Никарагуе није пропустила прилику да вам предочи, пред лицем целог света, **са овим маркама**, шта намерава да ради.“

Ефекат ове интервенције био је тако силан, какав се никад није видео. После неколико дана, мала мањина у сенату, која је била за Панамски канал, претворила се у велику већину, па је одбацила предлог о каналу кроз Никарагуу и усвојила откуп француског канала кроз Панаму. После тога, питање је поново дошло пред америчку скупштину, која је одмах одустала од своје раније одлуке, те и она усвојила изградњу канала кроз Панаму и откуп француске концесије. Француско друштво успело је да спасе на тај начин бар својим кредиторима и последњим улагачима 200.000.000 зл. франака; ранији акционарски улози били су пропали.

Тако се амишност, да стиче паре помоћу марака, у 1900 години, осветила републици Никарагуа на тај начин, што је због њих изгубила међуокеански канал у 1902 години.

Сада пак Америка опет ради на томе да изгради један нов канал и кроз Никарагуу, без обзира на вулкане, пошто је, с обзиром на атомску бомбу, добро имати два међуокеанска канала.

КРОЗ ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ СВЕТ

ЕВГЕНИЈА АРХАНГЕЉСКОГ 25-ГОДИШЊИЦА ФИЛАТЕЛИСТИЧКОГ КЊИЖЕВНОГ РАДА

Наш сарадник Евгеније Архангељски навршио је 25 година сврга књижевног филателистичког рада у Југославији у марту ове године. Први му је чланак био отштампан у часопису „Колектору“, који је излазио у Крању, после тога писао је по разним новинама, па у издањима Вука Симића-Вакановића: у „Филателистичком Алманаху“ за 1937. и 1939. годину и у „Хрватском филателистичком Вјеснику“ за 1940 и 1941. год. и најзад у „Југословенском Филателисти“, органу Југословенског Филателистичког Савеза за 1941. г. После ослобођења писао је у љубљанском листу „Знамка“, у београдском „Филателисти“ и загребачкој „Филателији“.

Од 1930 до 1941 г. издавао је филателистички часопис „Россика“ на руском језику, штампан у Југославији, који је био одликован на међународним изложбама: у Бечу 1933. бронзаном медаљом, у Кенигсбергу 1935. сребрном, у Прагу 1938. бронзаном и у Београду 1937. на „Зефибу“ сребрном медаљом.

Архангељски је нарочито радио на пољу аерофилателије и његови су радови били штампани у страним часописима још од 1923. г. Био је сарадник ових листова: у САД »Sanabria Air News«, »Stamps«, »The Aero-Philatelist's News«; у Енглеској: »Stamp Collecting«, »Gibbons Stamp Monthly«, »The Aero-Field«; у Француској: »L' Echo de la Timbrologie«, »L' Echangeiste-Universelle«, »Avion-Constellation«; у Русији: „Совјетски колекционер“.

Радио је на исправци каталога марака за ваздушну пошту: америчког »Sanabria« за 1939—41 г. и француског »Silombra« за 1947—48 г.

Уредништво „Филателисте“ честита свом сараднику на овако лепом успеху и жели му да још дуго година обрађује своју драгу аерофилателију.

НЕОГРАНИЧЕНА ПРОДАЈА ПОШТАНСКИХ МАРАКА У ЧЕХОСЛОВАЧКОЈ

Према вестима из Чехословачке ступила је на снагу нова уредба о новим емисијама марака, према којој од 5. маја ов. г. могу се куповати на чехословачким поштама све нове емисије марака у неограниченим количинама у комплетним серијама.

У Чехословачкој је скоро две године била ограничена продаја нових издања.

ИЗВОЗ ПОШТАНСКИХ МАРАКА ИЗ РУМУНИЈЕ

Извоз поштанских марака из Румуније врши државно предузеће „Експортно и импортно друштво НР Румуније“.

СТОГОДИШЊИЦА АУСТРИСКИХ ПОШТАНСКИХ МАРАКА

Аустриска пошта слави ове године стогодишњицу аустриских поштанских марака. У мају је издала једну специјалну спомен-марку са сликом прве аустриске поштанске марке од 2 крајц., а у јуну месецу биће приређена изложба, на којој ће бити приказан историски развитак поштанске марке од њене појаве на свету па до данас. Осим тога биће издана и једна књига посвећена историји аустриских марака.

ПОШТАНСКИ МУЗЕЈ КРОЗ ФРАНЦУСКУ

Да би омогућила онима, које интересује пошта и поштанске марке, а који не могу путовати у Париз за СІТЕХ, Министарство ПТТ организовало је покретну изложбу поштанског музеја. Ова изложба биће приређивана у главним градовима Француске у току 1950. и 1951. г. Она ће се састојати из два дела: историје поште кроз векове и изложбе свих француских марака издатих од 1849. г. и свих поштанских марака француске уније, које су данас у течају. Изложби ће увек бити придодат један пригодни биро, који ће специјалним жигом жигосати све поштанске пошиљке, које му буду предаване.

Први град, који је ова изложба посетила, био је Ремс, од 6. до 14. маја. Затим долазе на ред: Нанси, Руан, Клермон-Феран, Милхаузен, Штрасбург итд. Свака ће изложба трајати око десет дана. Жиг са сликом носиоца поште на коњу биће исти за све градове, изузев имена града. Најзад је издата и једна илустрована поштанска карта од стране поштанског музеја, која ће се продавати свуда у корист музеја.

НАШЕ МАРКЕ

НОВЕ ПРИГОДНЕ АВИОНСКЕ МАРКЕ ЗА III САВЕЗНИ ВАЗДУХОПЛОВНИ СЛЕТ

У времену од 2 до 11 јула 1950 год. одржава се III савезни ваздухопловни слет у Руми који ће бити манифестација развоја нашег ваздухопловства, нашег труда, наших хтења и напретка у том сектору, који је један од важних чинилаца у изградњи социјализма. Тим поводом а решењем Министарства пошта бр. 11961/50 од 28 априла 1950 год. биће пуштена у течај једна пригодна серија авионских марака, која се састоји од пет вредности:

2.— дин. маслинасто-зелене боје, са цртежем, који претставља моделара са моделом ваздушне једрилице;

3.— дин. тамно-црвене боје, са цртежем који претставља ваздушну једрилицу у лету;

5.— дин. тамно-љубичасте боје, са цртежем који претставља падобранца при падању;

10.— дин. смеђе боје, са цртежем који претставља пилота при заузимању свога места у авиону;

20.— са цртежем који претставља хидро-једрилицу на мору крај Дубровника.

У горњем делу сваке марке, изнад слике, налази се једноредан пригодни натпис **Ваздухопловни слет 1950**. Испод

FNR JUGOSLAVIJA. У доњем левом углу, изнад натписа назива државе, налази се ознака вредности, бројка, а испод ње ознака монете „DIN“.

Идејне нацрте за марке ове серије израдили су сликари Др. Павле Гавранић из Загреба, Јанез Трпчин из Љубљане и Сретен Грујић из Београда, а прерада слика ових марака извршена је по композицији Др. Павла Гавранића.

Све вредности имају облик усправног правоугаоника; величина слике 25/31 мм. Марке се штампају у бакротиску Заводу за израду новчаница у Београду. Зупчање је линиско.

Марке ове пригодне серије пуштају се у течај 2 јула 1950 год. и биће у продаји код свих већих пошта у земљи до коначног утрошка. За франкирање поштанских пошиљака важиће неограничено време, односно до доношења решења о њиховом повлачењу.

Б. М.

НОВЕ ПРИГОДНЕ МАРКЕ ЗА „ДЕЧЈУ НЕДЕЉУ“

Поводом дечје недеље, која је одржана од 4 до 11 јуна 1950 год., издана је и пуштена у течај једна пригодна франко марка од 3.— дин. у црвено-наранџастој боји. Издавање ове марке одобрено

тога натписа налази се стилизовано писмо са крилцима, чиме је претстављена ваздушна пошта. У доњем делу марке, испод слике, налази се на обојеном пољу дворедни натпис ФНР ЈУГОСЛАВИЈА

је решењем Министарства пошта бр. 11881/50 од 28 априла 1950 год. са сврхом да пропагира заштиту и да покаже бригу за децу у нашем новом друштвеном поретку.

Цртеж на марки је израдио графичар Сретен Грујић из Београда према фотографији детета при јелу. У горњем делу марке, изнад слике, налази се једноредни натпис DEČJA NEDEĽJA 1950, а у доњем делу, испод слике је дворедан натпис ФНР ЈУГОСЛАВИЈА / FNR JUGOSLAVIЈA. У доњем левом углу, изнад доњег натписа налази се ознака вредности 3 DIN.

Марка је облика усправног правоугаоника величина слике 20 / 28 мм. Штампана је у офсет-штампи, у Заводу за израду новчаница Народне банке у Београду.

Ова пригодна марка пуштена је у течај 1 јуна 1950 год., а продавана је на свим већим поштама у земљи до 10 јуна 1950 год. За франкирање поштанских пошиљака важи неограничено време, односно до доношења решења о повлачењу из течаја.

Б. М.

ЕМИСИОНИ ПРОГРАМ НАШЕ ПОШТАНСКЕ УПРАВЕ

Сем већ до сада у течај пуштених нових издања марака у 1950 години (аутопут, први мај, децја недеља) у току ове године наша поштанска управа има у програму пуштање у течај још и ових пригодних серија:

1) III савезни ваздухопловни слет у Руми, који ће се одржати од 2 до 11. VII. 1950. Пригодна серија авионских марака састојаће се од 5 вредности: 2, 3, 5, 10 и 20 динара.

2) Шаховска олимпијада. Пригодна серија састојаће се од 5 вредности: 2, 3, 5, 10 и 20 динара. Марке ове серије израђују се у Швајцарској, код фирме Courvoisier, која је позната као једно од најбољих светских предузећа за израду марака.

3) Дан морнарице, који ће се одржати 10. IX. 1950. Пригодна серија марака састојаће се од 6 вредности, са цртежима, који ће приказивати нашу обалу, затим

путничку, трговачку, спортску и ратну морнарицу.

У изради ових марака учествовали су наши познати уметници и графичари: Др. Гавранчић, Антонини, Трпин, С. Грујић и Ал. Јовановић.

Као редовно издање, за време недеље Црвеног Крста, биће пуштене у течај добротворне марке Црвеног Крста.

До краја године такође ће бити пуштене у течај нове франко и авионске марке, чији су цртежи били недавно изложени на загребачкој изложби марака.

Б. М.

ПОМЕРЕН ПРЕТИСАК КОД МАРКЕ ОД 1 ДИН. СА ПРЕТИСКОМ

Код прештампаних марака скоро као редовна појава јављају се разне неправилности штампе, па и мање и веће померање претиска. Код вредности од 1.—дин. у зеленој боји, сем већ нађеног и објављеног у бр. 4 нашег часописа на стр. 121, нађен је случај јачег померања претиска у лево, тако да се слова FNR само делимично виде на зупцима марака, док се слово Ј у речи JUGOSLAVIЈA сасвим губи и остаје на слици марке са-

мо окрњени назив државе „UGOSLAVIЈA”. Марке са овако помереним претиском нађене су на пошти у Битољу и послао нам их је Ђорђе Оцаклијевић из Битоља.

Б. М.

НЕПРАВИЛНОСТИ ПРЕТИСАКА КОД ПРОВИЗОРНОГ ИЗДАЊА СА ПРЕТИСКОМ НОВОГ ИМЕНА И ДРЖАВЕ

Разне неправилности претиска код прештампаних марака увек су свраћале на себе пажњу филателиста, али се при том често заборавља граница и појединци се губе у мору разно-разних ситница, које не заслужују никакву пажњу. Јаче изражене неправилности већ претстављају нешто, што са оправдањем скреће пажњу на себе. Стога само примерке са тим ја-

че израженим неправилностима треба сла-
ти ради приказа и регистравања у часо-
пису.

ПОМЕРЕН ПРЕТИСАК НА МАРКАМА ОД 2 ДИНАРА

На црвеној марци од 2 дин. из „парти-
занске серије” са сликом Маршала Тита
претисак треба да прикрије стари назив
државе. Међутим, тај нови претисак по-
меран је у свима правцима: на више, у
десно и на лево — више или мање. У

прошлом броју приказали смо померање
на леву страну. Сада смо добили марке
са претисцима помереним на више — од
два наша читаоца. Једну нам је приказао
вредни омладинац Спасоје Милинковић из
Венчана, али је друга изразитија, те ње-
ну слику доносимо; из ње се види да је
претисак померен чак преко лица Марша-
ловог.

НЕПОТПУН ПРЕТИСАК НА МАРЦИ ОД 20 ДИНАРА

Цв. Стефановић дао нам је марку од
20 динара из „партизанске серије” са
претиском новог назива државе, од кога
се види само један део хоризонталног дела
претиска „OSLAVIJA”; ништа се друго
од претиска не види.

НАБОР НА ЗЕЛЕНОЈ МАРЦИ ОД 5 ДИНАРА

Владимир Петровић из Београда при-
казао нам је једну марку од 5 динара
зелене боје из „партизанске серије” са

набором, који иде хоризонтално одмах из-
над доњих натписа у латиници.

УПОТРЕБА СРПСКЕ ПРЕПОЛОВЉЕНЕ МАРКЕ

И. З. из Београда приказао нам је ко-
верту са употребљеном преполовљеном
српском марком од 10 пара. Писмо је би-
ло препоручено и предато 3. 3. 20. пошти
Лесковац, која је писмо таксирала са јед-
ном марком од 25 пара плаве боје (по
каталогу „Југофилателије” бр. 161) и са
вертикално преполовљеном марком од 10
пара црвене боје (Југ. бр. 158), дакле са
укупном таксом од 30 пара; а пошто је
оволика такса била тада прописана, зна-
чи да пошта Лесковац није у то време
имала марке од 5 пара, те је употребља-
вала половине од 10 пара.

УПОТРЕБА СРПСКИХ ПОРТО НА МЕСТО ФРАНКО МАРАКА

И. З. из Београда приказао нам је
једну коверту препорученог писма такси-
раним само са једном порто-марком од
30 пара плаво-шкриљастом (по каталогу
„Југофилателије” бр. 16). Ово је учиње-
но због недостатка франко- марака. Пи-
смо је било предато пошти Тетово 20. 5.
19., што се види из жига, којим је марка
поништена.

УПОТРЕБА ПОРТО-МАРАКА Ф. Н. Р. Ј. НА МЕСТО ФРАНКО-МАРАКА

Ал. Петренко из Скопља доставио нам
је две коверте са порто-маркама употреб-
љеним на место франко-марака:

1) Једно обично писмо таксирано са
једном франко-марком од 0,50 дин. сиво-
маслинасте боје из „партизанске серије”
и са два портомарка од 1 дин. зеле-
не боје (по каталогу „Југофилателије”
бр. 18). Из жига, којим су марке пони-
штене, види се да је писмо из поште
БЕОГРАД 1 од 21. III. 46.

2) Једно обично писмо из ПЛАВНЕ од
23. I. 50., таксирано једном порто-марком
од 3 дин. тамно-зелене боје (по каталогу
„Југофилателије” бр. 26) на место фран-
ко-марком исте вредности, — свакако из
недостатка франко-марака.

На маркама сем жигова за поништава-
ње није било никаквих других ознака.

НАШИ ПРИГОДНИ ЖИГОВИ

ПРИГОДНИ ЖИГ „ДЕЧЈА НЕДЕЉА 1950”

Поводом „Дечје недеље“, која ће се одржати од 4 до 11 јуна 1950 г., београдска пошта употребљаваће пригодан поштански жиг одобрен решењем Мини-

старства пошта бр. 12190 од 3 маја 1950 г. Жиг има текст „Дечја недеља“, ознаку места „Београд“ и покретан датум, ради употребе у току целе „Дечје недеље“.

ПРИГОДНИ ЖИГ „III САВЕЗНИ ВАЗДУХОПЛОВНИ СЛЕТ“

Од 2 до 11 јула 1950 г. одржава се у Руми III савезни ваздухопловни слет. Поводом одржавања тога слета одобрена је употреба пригодног поштанског жига решењем Министарства пошта бр. 12191 од 3 маја 1950. Жиг ће се употребљавати за жигосање свих поштанских пошиљака за време одржавања слета, а садржаваће текст „III савезни ваздухопловни слет — Рума”. Преко средине жига налази се покретан датум.

ПРИГОДНИ ЖИГ „ЈАДРАНСКА РЕГАТА“

Од 6 до 16 јула 1950 г. одржаће се „Јадранска регата“ и тим поводом, а решењем Министарства пошта бр. 9182 од 13 априла 1950. биће у употреби пригодан поштански жиг за жигосање поштанских пошиљака на поштама у Сплиту, Шибенику и на Вису, што значи три пригодна жига. Сви ови жигови садржаваће цртеж једрилице, имаће исти текст „Јадранска регата“, а разликује се само по имену места, у коме ће се жиг употребљавати.

Б. М.

ПИОНИРСКА ПОШТА У КИКИНДИ

21. маја 1950. отворена је у Кикинди пионирска пошта, која има свој специјалан жиг: једнокружан, пречника 30 мм,

са натписима у протеск-словима ПИОНИРСКА ПОШТА / КИКИНДА у кругу, са датумом у једном реду и са ознаком „а” у горњем сегментном пољу.

НОВЕ МАРКЕ

АНТИЛИ ХОЛАНДСКИ

17. IV. 1950. пуштена је у течај дефинитивна серија марака за редовну употребу са натписом NED. ANTILLEN, све су марке са сликом холандске краљице Јулијане; издато је 9 вредности мањег формата, у хелиографији: 9 с. лиласта, 10 с. црвена, 12½ с. зелена, 15 с. плава, 20 с. неранцаста, 25 с. љубичаста, 27½ с. смеђа, 30 с. отворено-смеђа, 50 с. маслинасто-зелена; — и 4 вредности већег формата у бакротиску: 1,50 г. зелена, 2,50 г. мрка, 5 г. црвена и 10 г. љубичаста.

АУСТРИЈА

15. V. 1950., о стогодишњици аустријске поштанске марке издата је једна спо-

мен-марка са сликом прве марке од 2 крајц. из 1850. године, а изнад ње јуби-

ларне године; израђена у бакротиску: 1 шилинг, црна на жутој т. зв. „Јапан” хартији.

БЕЛГИЈА

1. V. 1950. обележена је стогодишњица постојања Генералне банке за штедњу и пензије издањем једне марке од 1,75 фр. тамно-смеђе, са алегоричном сликом и пригодним натписом и јубиларним подинама.

БУГАРСКА

19. IV. 1950. пуштена је у течај серија марака бугарских сликара, израђених у хелиографији, 7 вредности: 1 л. зелена (аутопортрет Доспевског), 2 л. неранцаста (слика цркве Бојана), 9 л. мрка (аутопортрет Павловића) 15 л. сепија („на пољима“ од Станчева), 20 л. плава (сељанка од Петрова), 40 л. лиласта (споменик Дебеланова) и 60 л. жута (жетелац од Димитрова).

ДАНСКА

25. V. 1950. издата је последња вредност из серије са сликом краља Фредерика IX: за редовне потребе: 45 ере маслинасто-зелена.

ИТАЛИЈА

4. V. 1950. издата је једна марка за „XXXIII. међународни салон аутомобила у Турину, са сликом аутомобила и са пригодним натписима, у хелиографији: 20 лира љубичаста.

ЈЕМЕН

За прославу 75-годишњице Светског пошт. савеза издате су две серије — једна за редовну, друга за ваздушну пошту, свака по 4 вредности; прве су са сликом једног дела бернског споменика Светског пошт. савеза, а друге са сликом, сигурно владара Јемена са натписима на енглеском и арапском језику; све су марке са привесцима; израђене у бакротиску; после врло мале количине продате у земљи све су извезене у Америку.

ЛИБЕРИЈА

1) 21. IV. 1950. издате су у спомен 75-годишњице Светског пошт. савеза: две марке за редовну употребу, једна за ваздушну пошту и један блок: а) за редовну употребу: 5 с. зелена и црна, са сликом бернског споменика и 10 с. љубичаста и црна, са сликом зграде у којој је створен Светски пошт. савез; б) за ваздушну пошту: 25 с. неранцаста и љубичаста, са сликом бернског споменика; в) блок, који је састављен од све три вредности у истим бојама, натписима на рубу блока: 1874 — UNIVERSAL POSTAL UNI-

ON — 1949 / LIBERIA JOINED U. P. U. APRIL 1879.

МАЂАРСКА

1) 9. IV. 1950. приликом међународног шаховског шампионата у Будимпешти издате су, израђене у хелиографији, спомен марке: 2 за редовну употребу: 60 фил. љубичаста са сликом радника у игри шаха и 1 фор. плава са „топом“ на шаховској табли и са зградом синдиката металургиста; једна марка за ваздушну пошту од 1,60 фор. смеђа са сликом планисфере.

2) 1. V. 1950., о прослави „Празника рада“ издате су три спомен марке у хелиографији: 40 фил. смеђа са сликом групе радника, 60 фил. црвена са сликом радника и раднице и 1 фор. плава (иста као од 40 фил.).

3) 10. V. 1950. приликом конгреса словенских радника (одржаног у Будимпешти 10—24 маја 1950) издате су: две спомен марке за редовну пошту: 40 фил. маслинаста са сликом голуба и глобуса и 60 фил. црвена са сликом радника; једна марка за ваздушну пошту: 1 фор. смеђа са сликом глобуса.

МЕКСИКО

При крају априла појавила се друга вредност нове серије за ваздушну пошту, израђена у бакротиску: 35 с. љубичаста са сликом Гуерера.

НЕМАЧКА (Источна демократска република)

1. V. 1950., о шестдесетогодишњици „Празника рада“ издата је једна спомен марка, израђена у типографији: 30 пф. црвена са сликом земаљске кугле и око ње натпис крупним словима 60 JAHRE / 1. MAI.

НОРВЕШКА

15. V. 1950. издата је једна серија спомен-марака о прослави 900-годишњице од оснивања Осла и у част Светога Холварда, градског патрона, израђене у хелиографији, са јединственом сликом краља Харалда Хардрада, оснивача вароши: 15 ере зелена, 25 ере црвена и 45 ере плава.

ПЕРСИЈА

1) 16. III. 1950. у спомен 75-годишњице Светског пошт. савеза издате су две марке: 50 дин. црвена (са сликом земаљске карте) и 1,50 Р. плава (са алегоричном сликом Светског пошт. савеза).

2) У априлу 1950. издата је четврта серија марака у спомен 1000-годишњице

од смрти Ибн Сина, са доплатом: 50+25 дин. зелена са сликом гробнице Баба Афзала у Кашану, 1+1/2 Р. смеђа (кула Газан Ур Бустаму), 5+2 1/2 Р. црвена (Масјид и Гавха Шад у Машаду) и 10+5 Р. сиво-зелена (део мошеје Резајех).

ПОЉСКА

1) 23. III. 1950. издата је једна спомен марка при повратку у отаџбину пепела пољског патриоте, Јулијана Маршлевског (1866—1925): 15 зл. сиво-шкриљаста са сликом Маршлевског.

2) 29. IV. 1950. за познањски сајам издата је једна спомен марка, у хелиографији од 15 зл. љубичасто-смеђа са алегориском сликом.

3) При крају априла 1950. издата је једна порто марка са сликом која је била и на ранијој вредности (орао у грбу): 50 зл. смеђе-црвена.

4) 1. V. 1950., о шестогодишњици избора 1. маја за „Празник рада“, издате су 2 марке у офсету: 10 зл. љубичаста са сликом радника и натписом „60 LAT 1 MAJA“ и 15 зл. маслинаста са сликом поворке радника са заставом на којој је натпис „1 MAJ / 1890 / 1950“.

ПОРТУГАЛИЈА

13. V. 1950. поводом Свете Године издата је једна серија од четири вредности са сликом Богородице, истом на свима маркама: 50 с. зелена, 1 Е. сепија, 2 Е. плава и 5 Е. љубичаста.

РУМУНИЈА

1) 23. IV. 1950. издата је једна серија од 3 марке за популарисање „Државног плана за 1950“, израђене у хелиографији на папиру са водознаком RPR: 11 л. црвена (индустрија), иста само незупчана и 3 л. љубичаста (агрикултура).

2) 1. V. 1950. издате су две вредности из нове серије за редовну употребу, са амблемима републике: 11 л. црвена и 31 л. сиво-зелена.

САН МАРИНО

У априлу 1950. појавила се у течају нова серија марака за ваздушну пошту са сликама разних места која прелеће једна птица, различитог формата: а) формата 28 X 22: 2 л. љубичаста и зелена, 3 л. плава и смеђа, 10 л. зелена и плава и 15 л. црна и љубичаста; — б) 22 X 28: 5 л. смеђа и црвена; — в) 27 X 37: 55 л. плава и зелена и 250 л. љубичаста и смеђа; — г) 37 X 27: 100 л. црвена и црна; — д) 47 X 32: 500 л. љубичаста и смеђа.

Неке од ових вредности, са промењеним бојама, са претиском биле су пуштене у продају приликом миланског сајма у априлу 1950.

САРСКА ОБЛАСТ

1) 28. IV. 1950. издата је нова вредност серије за редовну употребу, са сликом риљача и топионице у хелиографији: 20 Ф. тамно-зелена.

2) 28. IV. 1950. пуштена је у продају једна добротворна марка са доплатом у корист Црв. Крста, израђена у бакротиску: 25+10 Ф. смеђа и црвена, са сликом сиромаша.

СОМАЛИЈА ИТАЛИЈАНСКА

1. IV. 1950. пуштена је у течај серија марака са натписом SOMALIA и са три различите слике: Кула Мнара (А), Ној (В) и Могадисчо (С); састоји се из 10 вредности: 1 с. црна (А), 5 с. црвенкаста (В), 6 с. љубичаста (С), 8 с. зелена (А), 20 с. плаво-зелена (В), 35 с. цинобер (А), 55 с. плава (С), 60 с. лиласта (В), 65 с. смеђа (А) и 1 Сомало неранцаста (С).

ТРСТ (Слободна територија)

Последња издања италијанских комеморативних марака са претиском AMG-FTT: 20 л. маслинаста (милански сајам) и 20 л. љубичаста (Салон аутомобила у Турину).

ТУРСКА

9. V. 1950. издата је највећа вредност серије марака за ваздушну пошту, великог формата 41 X 52 мм., са сликом авиона изнад Босфора, израђена у хелиографији: 2 1/2 лире зелено-маслинаста и тамно плава.

ФРАНЦУСКА

27. V. 1950., за Конгрес Федерације француских филателистичких друштава у Сент-Етијену издата је једна спомен марка са сликом ранијег председника републике Рајмонда Поенкареа, израђена у бакротиску: 15 фр. плава.

ХОЛАНДИЈА

2. V. 1950. пуштена је у течај свакогodiшња добротворна серија марака т. зв. „летња серија“, са сликама, које приказују економско уздизање Холандије после рата, израђене у бакротиску, четири вредности са доплатком: 2+2 с. смеђе-црвена (фрагменат са споменика П. Т. Т.), 4+2 с. зелена (радник на водојажи), 5+3 с. сива (небодер у Ротердаму), 6+4

с. љубичаста (жетелица), 10+5 с. плаво-сива (поновно успостављање железничког моста у Мирдику) и 20+5 с. плава (успостава пловидбе).

федералних поштанских марака, а остале ће бити посвећене националном спорту: 5+5 с. сива и црвена (слика марке из 1850. године), 10+10 с. зелена, сива и цр-

ЧЕХОСЛОВАЧКА

1) 5. V. 1950. о петогодишњици народне демократске републике издата је спомен серија од 4 вредности у бакротиску: 1,50 Кч. зелена (совјетски војник), 2 Кч. смеђе-сива (орден хероја рада), 3 Кч. црвена (фабрички милиционари) и 5 Кч. плава (грб Чехословачке).

2) 9. V. 1950. из истог разлога издата је још једна серија од 4 вредности у хелиографији: 1,50 Кч. зелена (млади радници), 2 Кч. смеђа (група радника), 3 Кч. црвена (земљорадник) и 5 Кч. плава (радници).

ШВАЈЦАРСКА

1. VI. 1950. издата је серија „Народниот празник“; у исто време једна ће марка бити и спомен марка за стогодишњицу

вена (бацање камена), 20+10 с. маслинаста, сива и црвена (хрвање), 30+10 с.

лиласта, сива и црвена (пешачка трка) и 40+10 с. плава, сива и црвена (стрељање).

УНУТРАШЊА РАЗМЕНА МАРАКА

Међусобна размена марака претставља за праве филателисте најглавнији и најважнији извор марака за попуњавање својих збирки, не улажући при том готов новац, јер се та размена састоји у замени марке за марку. — Готов новац привремено игра обрачунску улогу и не претставља најважнији елемент спекулативно-филателистичког деловања оних филателиста, који сваким својим потезом компромитују овај спорт, руше му углед и значај, наносе правим филателистима велике сметње, а развоју праве филателије огромне тешкоће. Међусобна размена је и врло важан фактор у борби за сузбијање спекулације, који је Савез филателиста Србије имао у виду, када је својевремено образовао секцију за међусобну размену марака. Оживљавањем и појачавањем рада ове секције С. Ф. С. продужава још упорније борбу против спекулације, а истовремено жели да изађе у сусрет правим филателистима тим, што им пружа могућност да до марака дођу на најјевтинији начин, простом заменом без улагања икаквих већих сума новца, а најчешће ни најмањих.

Пословање секције за размену марака регулисано је пословником. Обзиром на настојање Савеза, да рад ове секције у што већој мери прошири и на наша друштва унутрашњости, ради упознавања са радом, доносимо тај пословник у целисти и исти гласи:

ПОСЛОВНИК СЕКЦИЈЕ ЗА УНУТРАШЊУ РАЗМЕНУ ПОШТАНСКИХ МАРАКА САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

Чл. 1 — Да би се члановима омогућила међусобна размена марака, уводи се циркулација свезака са маркама путем образоване секције за размену, а по прописима овог пословника.

Чл. 2 — Послове секције за размену води руководство секције, које сачињавају три члана, од којих је један руководилац унутрашње размене марака. Чланови руководства секције морају бити чланови управног и надзорног одбора Савеза, а руководилац треба да је добар познавалац марака и послова око размене. Свако друштво мора изабрати свога руководиоца размене, који ће примати и издавати свеске и стога бити у сталној и непосредној вези са савезним руководиоцем размене.

Чл. 3 — Чланови секције за размену може бити сваки редован члан С. Ф. С. Пријем у чланство врши руководство секције по посебним приступницама, које су

чланови дужни прописно испунити и потписати. У приступници мора бити изрично назначено, да су члану познати прописи овог Пословника, да ће исти за њега бити обавезан и да ће по њему савесно и часно поступати. Приступницу морају потписати и два редовна члана С. Ф. С., који ће јамчити морално и материјално за потписника приступнице. Чланство секције је бесплатно.

Чл. 4 — Руководство секције за размену има ова права и дужности:

а) да прегледом примљених свезака за размену утврди рачунску тачност, означавање вредности и исправност марака-улепљених у свеске;

б) да у очигледним случајевима означи фалсификовану марку;

в) да код неисправних, поцепаних, изгужваних, радираних и репарираних марака означи њихове недостатке.

По извршеном прегледу, учињеним исправкама и стављеним примедбама, руководство секције предаје свеске руководиоцу секције. Руководилац секције по пријему свезака заводи их у посебну књигу примљених свезака, означи редни број свеске по реду пријема и издаје потврду о пријему власнику. Руководилац секције потврдом пријема свезака сноси моралну и материјалну одговорност за примљене марке, док су у његовом поседу.

Чл. 5 — Сваки члан секције за размену треба да преда и своје свеске ради размене, јер се на тој бази и заснива размена.

Чл. 6 — Приликом састављања изборних свезака чланови се морају придржавати ових прописа и услова:

а) употребљавати мале свеске уобичајеног формата;

б) у свеске се могу лепити само добро опране марке;

в) марке морају бити прописно улепљене са добрим лепком за марке;

г) није дозвољено лепити фалсификате;

д) новотисци се имају упадљиво означити као такви;

ђ) ради лакше циркулације свезака међу члановима, потребно је одвојено припремити свеске марака европских земаља, одвојено прекоморских и одвојено југословенских земаља;

е) непоништене марке у комплетним серијама могу се ставити у провидне конвертиће, а скупље неупотребљене појединачне марке и у заштитне омоте;

ж) марке веће вредности треба да буду на полеђини снабдевене факсимилом или потписом сопственика;

з) цене морају бити стављене у динарима мастилом испод сваке марке;

и) препоручљиво је да се изнад марке или лево испод марке стави њен каталогски број.

Нико нема право да врши исправке цена марака. Руководство секције може ставити своје примедбе (члан 4), а свака примедба има се прописно потписати. Свеске, које не одговарају горњим прописима и условима, биће враћене сопственику на његов трошак.

Чл. 7 — Уз сваку пошиљку биће прикључен попутни лист. У попутном листу биће означени чланови, који учествују у односној кружној пошиљци. Члан је дужан најтачније испунити поједине рубрике попутног листа. У случају, да се због грешке мора водити преписка, трошкове око исте сносиће одговорни члан секције, који је проузроковао прешку.

Чл. 8 — Члан појединац може задржати примљене свеске код себе највише три дана, стим да у једном друштву пошиљка са свескама може остати највише месец дана.

Чл. 9 — Руководилац секције обрачунаће сваку кружну пошиљку одмах по њеном повратку.

Чл. 10 — Сваки члан секције добиће свој жиг са бројем, којим ће означити (жигосати) свако поље у свесци, са којег је марку узео. Вредност овог жига мора се платити одмах по пријему.

Чл. 11 — Члан је дужан да достави свеске наредном члану, чија ће тачна адреса бити назначена у попутном листу, који се прикључује свакој пошиљци. У попутном листу, у одговарајућим рубрикама, мора се означити вредност изузетих марака и исти потписати. Ако се члан налази у истом месту становања, предаја свезака може се и лично извршити, а у противном шаље се поштом, као вредносно писмо или пакет са означеном вредношћу. Ако то не учини, у случају да се свеска изгуби, члан је дужан накнадити пуну вредност пошиљке. Ако се догоди, да се уредно послата пошиљка изгуби на путу, члан може тражити обештећење од Савеза у висини накнаде, коју исплаћује пошта у таквим случајевима.

Чл. 12 — Кад члан примети да у примљеној пошиљци има свезака са необележеним (нежигосаним) пољима, дужан је да то утврди својим потписом и ознаком „нађено празно”. О овоме је дужан да одмах извести руководиоца размене и претходника, од којег је свеске примио. У случају да то не учини, нестале марке обрачунаће се на његов трошак.

Чл. 13 — Руководство секције има право да задржи свеске оних чланова, који су се задужили, све дотле, док не измире своје дуговање (преко ретензије).

Ако члан не плати своје дуговање у одређеном року, руководство секције је овлашћено да марке прода, односно тог члана и његовог јемца судски да прогони. У случају спора надлежан је односни Народни суд у Београду.

Чл. 14 — Чланови су дужни чувати свеске са маркама и са њима поступати као са повереном туђом имовином. Свако неуредно и несавесно руковање, као и замењивање и оштећење марака, сматраће се нечасним делом и поступиће се кривично. Дужност је чланова да сваку неисправност у циркулацији свезака са маркама одмах пријаве С. Ф. С., или непосредно руководству секције, односно руководиоцу секције.

Чл. 15 — Руководство секције може неуредне чланове искључити, а има право, ако то нађе за сходно, да такве чланове стави на црну листу и ту листу објави.

Чл. 16 — Чланство у секцији престаје: иступом, искључењем, престанком чланства у С. Ф. С., односно једном његовом друштву.

Чл. 17 — О престанку рада секције за размену марака решава Управни одбор С. Ф. С.-а.

Чл. 18 — За сва обавештења око циркулације свезака са маркама чланови се имају обраћати руководиоцу секције.

Обавезна тумачења овог Пословника доноси Управни одбор С. Ф. С.-а.

Друштва у Београду, као и сва друштва и повереништва у унутрашњости треба одмах да почну са прикупљањем уређених свезака за размену од својих чланова, да траже прописне приступнице за чланове, који желе учествовати у размени и развију интересовање за овај најфилателистички начин скупљања марака, јер је секција за размену марака С. Ф. С.-а већ ступила у дејство. Друштва, која већ имају чланове секције за размену, могу тражити и добити свеске са маркама. За слање прикупљених свезака, као и за сва потребна обавештења треба се обраћати на адресу:

Савез филателиста Србије
(Секција за размену марака)

Београд
Пошт. фах 702

Руководство секције за размену марака С. Ф. С.-а састоји се од три члана, и то:

руководилац секције: Тихомир Деља,
чланови: Синиша Остојић и Душан Димитријевић.

Рад секције је под надзором Управног одбора Савеза, који врши контролу преко Надзорног одбора.

ИЗ САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

ГОДИШЊА СКУПШТИНА САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

Савез филателиста Србије одржао је своју другу редовну годишњу скупштину на дан 7 маја 1950. у великој сали поште бр. 1 у Београду. Интересовање за ову скупштину било је врло велико, што сведочи присутност великог броја филателиста, како из Београда, тако и из унутрашњости. Велика сала на седмом спрату, коју је Савезу била ставила на расположење за ову прилику Дирекција пошта Београд, била је пуна љубитеља овог лепог и корисног спорта, који су са пуном пажњом пратили рад скупштине до њеног завршетка. Сем филателиста са територије НР Србије скупштини су присуствовали и делегати свих републиканских филателистичких савеза, као и званични претставници Министарства пошта и државних филателистичких установа. Од стране Министарства пошта скупштини је присуствовао помоћник Министра друг Владимир Шенк, а од стране државних филателистичких установа друг Дејан Тубиновић, шеф Бироа за филателију при Министарству пошта и друг Иван Шојат, директор држ. трговачког предузећа „Југофилателија“. Од стране Дирекције пошта Београд изасланик директора друг Сава Влашкалић. Седам чланова делегације Филателистичког савеза Хрватске предводио је претседник Савеза друг Радослав Хорват, а сачињавали су је још и другови: Рудолф Адамик, Звонимир Крелиус, Миливој Шомоћи, Карло Мац, Мато Шерић и Хорват мл. Филателистички савез Словеније послао је делегацију од три члана, коју су сачињавали другови: инж. Душан Груден, потпретседник ФЗС, Марјан Штибих и Стојан Пунтар. Савез филателиста Босне и Херцеговине претстављао је и заступао друг Измаил Черкез, а Филателистички савез Македоније друг Бобоје Богојевски. Подружнице С. Ф. С. из унутрашњости заступали су њихови делегати.

Скупштином је руководила управа Савеза, а отворио је претседник инж. Александар Петровић упутивши прве поздравне речи Маршалу Југославије Јосипу Брозу Титу, а затим је поздравио све присутне. После поздравних речи претседника С.Ф.С. отпочео је рад скупштине, који се одвијао по претходно утврђеном дневном реду.

Опширан и исцрпан извештај управе приказао је чланству и свима присутнима једногодишњи рад Савеза, затим указао на све успехе и неуспехе, као и на њихове узроке и последице. Извештај у-

праве обухватио је извештај секретаријата са извештајима омладинске секције, редакције и администрације „Филателисте“ и библиотекара; затим је прочитан извештај благајника, извештај надзорног одбора и извештај суда части; најзад предлог финансиског пословања за идућу годину.

После поднетих извештаја развила се дуга и жива дискусија, у којој је учествовало доста делегата. Дискусија је временски обухватила већи део скупштине, што значи не само велико интересовање за развој и правилно вођење наше филателије, него и да у тој области има још доста проблема, који нису довољно објашњени, нису решени и на чије је проучавање, објашњење и решавање дискусија указивала. У том смислу дискусија је показала два сасвим супротна схватања филателије, — схватање филателије као спорта ради личног задовољства, ван заједнице, наиме без икаквих обавеза према заједници од које тражи, — и схватање филателије као колективног спорта социјалистичког друштва, које је у супротности са и сувише израженим прохтевима за индивидуалну корист без схватања, да се она мора запоставити пред проблемом опште користи. Отклањање ових супротности у схватањима данашње филателије, која се све више укључује у наш привредни систем и довођење у склад лично занимање општом користи, коју оно треба да да заједници, претставља један проблем од врло важних проблема, који Савез треба да реши, а да не наруши углед филателије као спорта и не окрњи интересе заједнице, којој и тај спорт припада. Затим је дискусија додирнула и друге проблеме од којих зависи бављење овим спортом, његово развијање и популарисање. Подвучена је несташица и потреба филателистичког прибора, указано је на недостатке организације и слабу повезаност Савеза са својим подружницама и потребу тешње сарадње са Министарством пошта и његовим филателистичким установама. У опште узев, дискусија је била корисна и поред противуречности схватања, јер је новој управи Савеза указала на питања, којима треба обратити пажњу. По завршеној дискусији дата је разрешница старој управи.

Врло леп утисак на све присутне оставио је дар Филателистичког Савеза Хрватске, који је Савезу Филателиста Србије предала делегација Филателистичког Савеза Хрватске. Девет укусно повезаних годишта „Филателије“ и девет повезаних

књига „Приручника марака југословенских земаља“ видно је обогатило скромну књижницу Савеза Филателиста Србије:

По датој разрешници старој управи извршен је избор нове управе. Нова управа изабрана је на предлог старе управе по претходном консултовању београдских филателистичких друштава. Скупштина је примила предлог за избор чланова нове управе, а каснијим конституисањем Савез Филателиста Србије води нова управа у следећем саставу:

Управни одбор: претседник Драг. Раичевић, служб. Комитета за законодавство, из Београда; Први потпретседник Антон Стари, судија из Н. Сада; други потпретседник Борислав Ст. Мрђа, службеник М. С. из Београда; први секретар Јован Јојкић, наставник ПТТ техникума из Београда; други секретар Предраг Пећинар, студ. технике из Београда; први благајник Роман Петровић, инж. из Београда; други благајник Димитрије Спајић, служб. из Београда; руковалац унутрашње размене Тихомир Деља, службеник из Београда; руковалац спољне размене Михаило Јањић из Београда; књижничар Драгослав Стевановић, службеник из Београда; референт за омладинске секције Чедомир Бранковић, службеник из Београда; савезни евидентичар и статистичар Милош Аранђеловић, студент из Београда; чланови управног одбора: инж. Александар Петровић, пензионер из Београда; инж. Мирко Вернер, служб. из Новог Сада; Александар Тараканов, професор из Ваљева; Божидар Пашковић, капетан из Београда; Звонимир Малеш, служб. из Земуна; Никола Клајн, кројач из Кикинде; Милош Мијатовић, служб. из Београда; Ђорђе Радовановић, пословођа из Срем. Митровице; Душан Димитријевић, служб. из Београда; Андрија Шарчевић, адвокат из Суботице; Александар Ненадовић, служб. из Ниша.

Надзорни одбор: претседник Синиша Остојић, служб. из Београда; чланови: Душан Петковић, књиговођа из Београда; Љубивоје Илић, служб. из Београда; Петар Вајс, трг. пом. из Зрењанина; Драгољуб Цонић, служб. из Лесковца.

Суд части: претседник Стеван Валтер, служб. из Београда; чланови: Марко Аврамовић, служб. из Београда; Др Карољ Бетваи, зам. држ. тужиоца из Н. Сада; Тихомир Ђурић, судија из Панчева.

Приликом конституисања управе за уредника часописа био је одређен Борислав Ст. Мрђа, али је касније образован редакциони одбор у овом саставу: претседник и одговорни уредник Александар Петровић; чланови Борислав Ст. Мрђа,

инж. Мирко Вернер, Синиша Остојић и Драг. Раичевић.

Са скупштине упућени су поздравни телеграми Маршалу Југославије Јосипу Брозу Титу, Министру пошта другу Заиму Шарцу и ЦК КПЈ.

По завршеној скупштини приређен је заједнички ручак у ресторану код „Два Рибара“ званичним претставницима, гостима, делегатима и члановима старе и нове управе. На том ручку констатована је слаба повезаност и сарадња између Министарства пошта и државних филателистичких установа са филателистичким савезима. По овом питању, сем осталих, говорио је и помоћник министра, друг Шенк, и на бази његовог говора постављени су основи тој стварно потребној сарадњи. На предлог претседника Ф.С.Х. друга Хорвата, први састанак претставника свих републиканских филателистичких савеза са претставницима Министарства пошта, са карактером званичног састанка, одржаће се у Београду 9 јула 1950 г. На том састанку биће претресана разна филателистичка питања, дати многим проблемима можда коначно решење, као и многа потребна објашњења ради што исправнијег схватања улоге данашње филателије. На састанку ће се одредити и дан следећег састанка.

У свом говору друг Шенк је подвукао потребу оснивања поштанског музеја, који треба да извуче из тешких касабјекте наше филателије и да их стави на коришћење свима кроз јавни поштански музеј.

Око 17 часова сви присутни су колективно посетили Биро за филателију где су видели наш изложбени материјал, припремљен за излагање на велесајму у Паризу.

После ове посете посећена је изложба о постанку и развоју народних одбора.

Бор. Ст. Мрђа

ГОДИШЊА СКУПШТИНА ПОДРУЖНИЦЕ У НОВОМ САДУ

Подружница у Н. Саду одржала је своју прву редовну скупштину 18 фебруара 1950.

Скупштину је отворио претседник Др. Бетваи, који констатује да је довољан број присутних чланова, те по избору радног претседништва, кандидационог одбора, записничара и оверача записника приступа се раду по дневном реду. Секретар Јаковљевић је прочитао извештај управе о раду од дана оснивања Подружнице, па до 31. XII 1949, у коме се управа дотакла свих питања у вези са радом Подружнице, изневши и пози-

тивне и негативне стране свога рада. У Подружници је на дан одржања скупштине било зачлањено 189 редовних чланова и 42 омладинца. Затим је друг Шилић прочитао извештај Надзорног одбора.

После прочитаних извештаја приступило се дискусији о извештајима; третирана су у главном питања о будућем раду Подружнице, пошто је, по речима Др. Хаџи Косте, управни одбор на редовним састанцима сва важнија питања и проблеме решавао уз претходно саветовање са целокупним чланством, тако да ово није био извештај само управног и надзорног одбора него целокупног чланства Подружнице.

У току дискусије пао је предлог да се уз чланарину наплаћује и претплата за лист тј. да за свакога члана буде обавезна и претплата на лист.

Одлучено је да се од Савеза затражи да се новосадска Подружница и даље снабдева са маркама из Копра, а не преко Савеза.

Одлучено је даље да се чланарина за Подружницу снизи на 5.— динара месечно како за редовне чланове, тако и за омладинце.

Управни одбор предложио је, а скупштина усвојила да се награде омладинци за најбољи успех на пољу сабирања марка и као највреднији посетиоци редовних састанака: Чонкић Живко, Гаудењи Теодор, Варга Корнел, Ханак Ладислав, Бушхор Антал и Атанацковић Владимир — класерима, максимум-картама „Кошир“ и каталозима „Југофилателије“. Награде су одмах и раздате, уз неколико речи похвале од стране председавајућег.

По предлогу кандидационог одбора забрањени су:

У Управни одбор: председник Милан Бекић, реф. тужиоштва; потпредседник Стеван Касаш, столарски радник; секретар Антон Стари, судија Врх. суда; зам. секретара Иван Шнајдер, пензионер; благајник Душан Француз, чин.; зам. благајника Сава Аврамов, контролор; књижничар Јосип Росман, техн. цртач; руковалац омладинске секције Ђорђе Антонић, чин.; руковалац размене инж. Мирко Вернер, чин.; чланови управе: Др. Петар Аранички, судија и Др. Карло Ђетваи, пом. јавног тужиоца.

У надзорни одбор: Ђорђе Вукичевић, Теодор Мештеровић и Реже Милитар.

У суд части: Др. Здравко Јелесић, Др. Андрија Задор и Милан Виловац.

Са скупштине су послати поздравни телеграми: Бироу за филателију, Савезу филателиста Србије и Инспекторату у Копру.

ОСНОВАНА НОВА ПОДРУЖНИЦА СФС У ВРБАСУ

На дан 15 априла 1950 одржана је оснивачка скупштина филателистичке подружнице у Врбасу.

У радно претседништво изабрани су као најстарији чланови и филателисти Др. Тешењи Бела и Штур Бела.

Присутни чланови на тој скупштини донели су одлуку да се у Врбасу оснује Подружница Савеза филателиста Србије, пошто за то постоје услови у смислу постојећих прописа.

После краће дебате једногласно је забрањена ова управа:

Управни одбор: Председник Др. Бела Тешењи, лекар; потпредсед. Бела Штур, служб.; секретар Михаило Милојевић, служб.; благајник Јелисавета Попић; чланови управе: Бора Јовановић, Жарко Бајац и Марија Коровин.

Надзорни одбор: Станко Попноваков, Александар Андроцки и Коста Гшвент.

САСТАНЦИ ЧЛАНСТВА БЕОГРАДСКИХ ФИЛАТЕЛИСТИЧКИХ ДРУШТАВА

По расформирању београдске подружнице основано је пет нових филателистичких друштава, која су одмах по оснивању почела да дејствују самостално. Сва друштва су успела да нађу и потребне просторије за састанке својих чланова. Састанци чланова по друштвима имају овај распоред:

1) Филателистичко друштво „Евжен Дероко“ одржава састанке сваког петка од 17—20 часова за редовне чланове и омладинце. Састанци се одржавају у Узун-Мирковој улици бр. 4, у локалу Комитета за угоститељство ФНРЈ, зграда Аероклуба.

2) Филателистичко друштво „Авала“ одржава састанке чланова сваког четвртка од 17—20 часова, за редовне чланове и омладинце. Састанци се одржавају у Дому синдикалног већа на Карабурми.

3) Филателистичко друштво „Сава“ одржава своје друштвене састанке сваке среде од 17—20 часова за редовне чланове и омладинце. Састанци се одржавају у досадањој просторији бивше београдске подружнице у улици Маршала Тита бр. 28.

4) Филателистичко друштво „Врачар“ одржава састанке чланства сваке среде од 17—20 часова за редовне чланове и омладинце. Састанци се одржавају у сали библиотеке IV реона, у згради Београдског драмског позоришта, II спрат (позориште на „Црвеном Крсту“).

5) Филателистичко друштво „Ловренц Кошир“ одржава састанке својих чланова

ва сваког петка од 17—20 часова за редовне чланове, а од 17—19 часова за омладинце. Састанци се одржавају у друштвеној просторији у Пећској улици бр. 3 (Стари смедеревски ћерам).

Раније основано филателистичко друштво „Топчидер“ одржава своје друштвене састанке петком од 15—18 часова за редовне чланове и омладинце. Састанци се одржавају у „Топчидерској ресторацији“ у Топчидеру.

Савезни састанци чланства свих београдских филателистичких друштава одржавају се сваке недеље од 9—14 часова за редовне чланове и омладинце. Састанци се одржавају у друштвеним просторијама Филателистичког друштва „Сава“, у улици Маршала Тита бр. 28.

Чланови појединих друштава могу посећивати састанке свих друштава.

Б. М.

ИЗ НР БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ГОДИШЊА СКУПШТИНА САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Савез филателиста Босне и Херцеговине одржао је своју редовну годишњу скупштину 14 маја 1950 г. у друштвеним просторијама „Чехословенске обеци“ у Сарајеву. Скупштини су присуствовали поред изабраних делегата појединих подружница, филателисти из Сарајева и преставници братских савеза филателиста Хрватске, Словеније и Србије. Министарство пошта и Дирекцију пошта у Сарајеву представљао је друг Иван Јуришић.

Скупштину је отворио друг Милиновић Анте, претседник Савеза и пошто је поздравио присутне преставнике Министарства пошта, Савеза Филателиста Србије, Филателистичког Савеза Хрватске и Филателистичне Звезе Словеније, предложио је верификациону комисију, кандидациону комисију, записничаре, овераче записника и дневни ред. Предлог је усвојен, па је председавајући дао реч друговима инж. Александру Петровићу (СФС), Радославу Хорвату (ФСХ) и Адолфу Копецком (ФЗС), који су сваки у име свог Савеза поздравили скупштину и пожелели јој успешан и користан рад на даљем продубљавању социјалистичке филателије.

Извештај Управног одбора прочитао је друг Черкез Исмаил, секретар Савеза; о раду благајне у протеклом времену поднео је извештај друг Крањчевић, благајник Савеза, а извештај надзорног одбора и суда части прочитао је Бехлиловић Фехим.

Дискусија по извештају није била дуга; но ипак је у дискусији било истакнуто неколико недостатака и пропуста управног одбора у току протекле радне начелник поштанске експлоатације Дирекције пошта у Сарајеву. Преставник поште Сарајево I био је Салим Ретовац, управник поште.

године. Поред извесних организационих питања, питања помоћи управном одбору у раду од стране чланства (подела марака и сл.) констатовано је да се рад са омладином није баш одвијао онако, како се после прошле годишње скупштине замислило; предложене су нове форме рада са омладином, које су усвојене. Ради помоћи у раду са омладином скупштини је изложио друг Копецки, преставник ФЗС начин рада са омладином на територији НР Словеније. Излагање друга Копецког ће користити у многome у раду са омладином и преставницима осталих филателистичких савеза, не само ради дотеривања рада са омладином, већ и ради усклађивања рада са омладином у свим савезима и њиховим подружницама.

Решено је да се члански улози повићају од 100 на 300 динара, а омладински од 50 на 150 динара, који се износ мора уплатити у два пута. Усвојен је и предлог да сваки члан мора бити претплаћен на један стручни лист, а омладинци по двојица или тројица на један лист, — „јер без стручне литературе нема ни уздизања у филателији, а нарочито сада, док се не успе добити просторије за одржавање састанака и предавања“.

Са скупштине су послати поздравни брзојавима ЦК КПЈ, ЦК КПБиХ и министру пошта ФНРЈ.

По завршеној дискусији дата је разрешница старој управи и изабрана нова.

Управни одбор: претседник Анте Милиновић, синд. функционер; потпретседник Др. Мехмедагић Алиосман, лекар; заменик секретара Марко Кубурић, фризер; благајник Миладин Пешут, службеник; главар размене Алија Пиркић, обућар; руководилац омладинских секција Харашлић Ибрахим; одборници: Мехо Мустафић, служб., инж. Радомир Чокић, Мустафа Шарац, пошт. службеник, Смајо Користовић, кројач, Јосип Милиновић, столар, — сви из Сарајева и Џемал Бехмен, пошт. службеник из Тузле.

Надзорни одбор: претседник Милош Љесковац, комерц., одборници: Фехим Бехлиловић, геометар, Рико Елзнер, службеник, Божо Покрајчић, студент и Иван Прохаска, кројач.

Суд части: Др. Милан Радулашки, пензионер, Хедвига Шарац, служб., инж. Ервин Пшори, Георгије Гигалов, техничар и Вилко Бач, служб.

На предлог управног одбора скупштина је изабрала за почасне чланове Савеза филателиста Босне и Херцеговине: инж. Александра Петровића из Београда, Радослава Хорвата из Загреба и Ферда Кобала из Љубљане. Поред тога за рад на филателистичком пољу похваљени су на скупштини следећи чланови филателистичког Савеза Босне и Херцеговине: Бехмен Џемал (Тузла), Ковачевић Никола (Дервента), Елзнер Рико, Милиновић Анте, Др. Кубурић Марко сви из Сарајева.

Претставници савеза Хрватске, Словеније и Србије од доласка па до одласка из Сарајева наишли су на велико гостопримство и предусретљивост како од стране управног одбора Савеза филателиста Б. и Х., тако и од оних другова који су им показивали интересантности и знаменитости главног града НР Босне и Херцеговине. Још једанпут се поновило и на филателистичком пољу братство и јединство наших народа извојевано у великој Народно-ослободилачкој борби, које треба да чува и негује сваки наш грађанин, па и сви наши филателисти. Ово братство и јединство сковано на филателистичком пољу до данас биће још више учвршћено онда, када се буде оформио Савез филателиста ФНРЈ.

Јован Т. Јојкић

ГОДИШЊА СКУПШТИНА ПОДРУЖНИЦЕ СФБИХ У БАЊАЛУЦИ

Подружница Савеза филателиста Босне и Херцеговине у Бањалуци одржала је своју прву редовну годишњу скупштину на дан 16 маја 1950 у просторијама С.Т.Ш. — Савез филателиста Босне и Херцеговине заступао је инж. Фрање Микуш.

Скупштина се углавном бавила радом и проблемима самог друштва, а у другом реду и филателистичким проблемима у опште. Нарочито је подвучен слаб рад управе на популарисању филателије међу омладином, као главним носоцем омасовљења овог корисног културног спорта. С тога се новој управи рад са омладином ставља као један од главних задатака. Указивање кроз дискусију на

успехе и неуспехе, на недостатке, пропусте и тешкоће, на које је подружница наилазила, створило је базу за успешан рад новој управи.

У нову подружничку управу скупштина је изабрала:

У управни одбор: претседник инж. Фрањо Микуш, директор С.Т.Ш. секретар Др. Абдуселим Балагија, адвокат; благајник Иван Замоло, службеник; руководилац размене, Владо Кузинкијевић, службеник; чланови: Селма Дедић, Божа Марковић и Павле Јешеј.

У надзорни одбор: претседник Негован Станишић, службеник; чланови Бјогдан Милић, наставник и Вјекослав Фулновић, службеник.

У суд части: претседник Ернест Брамер, техничар и Ахмет Бешлић, службеник.

Са скупштине су послати поздравни телеграми СФБИХ и ЦК КПБИХ.

На дан скупштине подружница у Бањалуци имала је 38 чланова: 34 редовна и 4 омладинца.

Јосип Милиновић

ИСПРАВКЕ

У броју 5 нашег листа за мај 1950 године поткрале су се неколике веома незгодне погрешке па молимо читаоце да их приме к знању и изврше исправке:

1) У чланку Ал. Ј. Петровића „ЕВ-ЖЕН ДЕРОКО“, на страни 142, у првом ступцу, у 5. реду (оздо стоји једна немила погрешка „пок. Др. Матијевић“. Пошто је Др. Матијевић жив, на задовољство свију нас, његових пријатеља и поштовалаца, треба реч „пок.“ испред његовог имена брисати. Молимо и Др. Матијевића да нас за ову грешку извини.

2) У чланку С. Остојића „О СРПСКИМ МАРКАМА ЗА НОВИНЕ“, на страни 148 испреметани су редови: На место прва четири реда у другом ступцу треба да дођу 22—25 ред, а на место ових треба да дођу она прва четири реда. — На страни 149, у првом ступцу треба брисати последњи ред пријдну и у другом ступцу први ред (озго, а на место њих дописати „ра српске поштанске управе, сматрали су“.

3) У „НАШИ ПРИГОДНИ ЖИГОВИ“ завршетак треба да гласи „слово б“ на место „бројка б“.

4) У »IZ N. R. HRVATSKE« изостављен је поднатпис »GODIŠNJA SKUPŠTINA FILATELISTIČKOG SAVEZA HRVATSKE«. Треба га дописати.

ПРЕГЛЕД КЊИГА ЛИСТОВА

Република — Београд, недељни политички лист, у својој сталној филателистичкој рубрици у бројевима за мај доноси:

Бр. 235 — Бор. Ст. Мрђа: Годишња скупштина Филат. савеза Хрватске; — Годишња скупштина Савеза филателиста Србије — Годишња скупштина Савеза филателиста Босне и Херцеговине.

Бр. 236 — Б. М.: Наше целине. — Почасни чланови Филат. Савеза Словеније. — Основано још једно филателистичко друштво у Београду.

Бр. 237 — Бор. Ст. Мрђа: Годишња скупштина Савеза филателиста Србије. — Драгољуб Цонић: Један од видова пропагирања филателије.

Бр. 238 — М. С. Г.: Филателистичка размена са иностранством.

Писац се у овом чланку осврће на Наредбу, која се односи на размену са иностранством и посматра филателију као привредну грану; затим изводи правилан закључак, да филателија може бити привредна грана док је спорт. Стога је потребно обратити сву потребну пажњу на филателију као спорт, јер само се тим може се од ње створити привредна грана. Када филателија престане бити спорт, она безусловно престаје бити и привредна грана.

Филателија — Загреб, орган Филателистичког савеза Хрватске у свом бр. 4 за април 1950 доноси:

Нова југословенска издања. — Целине ФНРЈ. — Нови пригодни жигови ФНР Југославије. — Специјална обрада франко марака са партизанским мотивима. — Инж. Владимир Флек: Србија, издање 1890. — Драг. Новак: Локална издања за Боку которску. — Изграђивање филателистичке терминологије. — Фурније и његови факсимили. — Народна ношња на маркама. — Амо тамо по филателији. — Нове марке. — Обавештења Бироа за филателију. — Каталожка обрада марака ФНРЈ и СТТ. — Са филателистима Македоније. — Друштвене вести. — Херман Хорст Енгелхард: Филателистички извештај из Немачке. — Нови прописи о размени марака с иностранством. — Филателистички живот у Израелу. — Разне вести. —

„Филателија“ излази једанпут месечно у Загребу, Медулићева ул. 3. Уредник Драган Новак. Цена овом броју 20 дин.

Нова филателија — Љубљана, орган Филат. савеза Словеније, у свом бр. 4 за април 1950 г. доноси: 1 мај 1950. — Павле Андерлич: Основни појмови из филателије. — Мајор Б. Јерковић: Дописивање са иностранством. — Павле Андерлич: Поштански жигови на подручју Словеније. — Др. Антон Лаврић: Провизорији ФНР Југославије. — Трпинови основни цртежи за нове марке. — Ситне

занимљивости. — Наредбе о размени марака са иностранством. — Нове марке у свету.

YUGOSLAV FORTNIGHTLY. — лист који издаје Удружење новинара Југославије на енглеском језику, у свом бр. 25 од 5 маја 1950 доноси у рубрици »The stamp Collector« један чланак са сликама о првим послератним провизорним издањимаДФЈ.

За нас филателисте давање места у посебној рубрици вестима — notiцама о нашим маркама у томе листу је радосна појава, јер је и то један ефикасан начин за пропаганду наших марака у иностранству. Али, и поред згодне теме, чланак не задовољава, јер је сувише кратак, сувопаран, непотпун, па и нетачан.

У самом почетку се наводи да је непосредно после ослобођења било у течају 11 обичних, 1 авионска и 3 порто марке; свакако је писац хтео рећи серија (низова), а не марака. Међутим, непознато нам је како је дошао до 11 обичних серија. Познато је било да су тада биле у течају: у Хрватској 2 серије (сплитско и загребачко издање), у Црној Гори 1 серија, у Босни и Херцеговини 1 серија (мостарска: са претисцима на крајобразима, издању Зрињских, Руђера Бошковића и на маркама за ратну помоћ), у Словенији 2 серије (љубљанско и мариборско издање) у Мурској Сobotи 1 издање и заједничка издања 2 серије (са и без заштитне мреже), — дакле свега 9 серија. Набрајајући издања по именима градова, писац је унео и неслужбено сарајевско издање, што није требало чинити. Али, и с њима би било свега 10 серија. Као једанајеста би могла бити само непременута, опет неслужбена серија марака сенћанског издања. Кад се пише за јавност и нарочито за иностранство, оваке се грешке не смеју чинити; неслужбена издања се не смеју мешати у службена.

Друга незгодна ствар је код овога чланка, што су објашњења испод слика измешана, те доводе у забуну оне који не познају наше марке и наш језик (натписе на сликама). Под марком љубљанског провизорног издања од 25 цент. стоји да је загребачког порто издања; под марком цетињског провизорија од 2 лире (25 цент.) стоји да је загребачког франко провизорија; под загребачким франко провизоријем да је цетињски; под загребачким порто провизоријем да је љубљанска.

У засебној notiци говори се о пригодном жигу, употребљеном на Планици. И овде се говори о марци употребљеној на Планици, ма да се из текста види да је реч о пригодном жигу.

Код писца је реч »stamp« и марка, и серија, и жиг, ма да Енглези праве разлику и имају речи: »stamp«, »set«, »postmark«.

Б. Новаковић

РАЗМЕНА МАРАКА ПУТЕМ ДОПИСИВАЊА

ФИЛАТЕЛИСТА ће доносити бесплатно адресе свих оних чланова Савеза, који желе да врше размену марака путем дописивања. Ради уштеде у простору, времену и писању, тражење, као и понуда марака и др. у замену изражаваће се према кључу скраћеница (ниже наведеном), у коме су државе и групе земаља и поштанских вредносница, жигова и др. означене бројевима. Кључ скраћеница је уста-

љен, тако да ће увек исти број означавати увек исту државу и др., а излазиће редовно у сваком броју ФИЛАТЕЛИСТЕ са адресама мењача. Адреса ће се донети само једанпут, а поновиће се само у случају промене било саме адресе, било подручја размене. Партнери ће сами путем писама међусобно регулисати, какве ће марке (нове или поништене) мењати, као и све остало у вези са том разменом.

КЉУЧ СКРАЋЕНИЦА

А. — ПОНУДА: 1) Југославија; 2) СССР; 3) Бугарска; 4) Чехословачка; 5) Албанија; 6) Пољска; 7) Румунија; 8) Мађарска; 9) Португалија; 10) Шпанија; 11) Италија; 12) Сан Марино; 13) Француска; 14) Андора; 15) Монако; 16) Луксембург; 17) Белгија; 18) Холандија; 19) Данска; 20) Норвешка; 21) Шведска; 22) Финска; 23) Естонија; 24) Летонија; 25) Литванија; 26) Аустрија; 27) Немачка; 28) Енглеска; 29) Ирска; 30) Исланд; 31) Грчка; 32) Енглеске колоније; 33) Француске колоније; 34) Италијанске колоније; 35) Холандске колоније; 36) Португалске колоније; 37) Сједињене Америчке Државе; 38) Јужна Америка; 39) Азија; 40) Турска; 41) Целине; 42) Таксене марке; 43) Жигови; 44) Авионске марке; 45) Вињете; 46) Специјалитети; 47) Швајцарска; 48) Лихтенштајн.

Б — ТРАЖЊА: 1) Југославија; 2) СССР; 3) Бугарска; 4) Чехословачка; 5) Албанија; 6) Пољска; 7) Румунија; 8) Мађарска; 9) Португалија; 10) Шпанија; 11) Италија; 12) Сан Марино; 13) Француска; 14) Андора; 15) Монако; 16) Луксембург; 17) Белгија; 18) Холандија; 19) Данска; 20) Норвешка; 21) Шведска; 22) Финска; 23) Естонија; 24) Летонија; 25) Литванија; 26) Аустрија; 27) Немачка; 28) Енглеска; 29) Ирска; 30) Исланд; 31) Грчка; 32) Енглеске колоније; 33) Француске колоније; 34) Италијанске колоније; 35) Холандске колоније; 36) Португалске колоније; 37) Сједињене Америчке Државе; 38) Јужна Америка; 39) Азија; 40) Турска; 41) Целине; 42) Таксене марке; 43) Жигови; 44) Авионске марке; 45) Вињете;

46) Специјалитети; 47) Швајцарска; 48) Лихтенштајн.

В. — КАТАЛОШКА БАЗА: 1) Ивер; 2) Цумштајн; 3) Скот; 4) Гибонс; 5) Михел; 6) Домаћи каталози.

АДРЕСА МЕЊАЧА:

20) МИРОСЛАВ БОГОСАВЉЕВ. Кликинда, Његошева ул. бр. 37:

А — 13, 22, 37, 38.

Б — 1.

21) МИЛУТИН МИЉКОВИЋ. Пожаревац, Југовићева 17.

А — 1, 3, 44.

Б — 1, 42.

В — споразумно.

О Г Л А С

СЛОВЕНСКИ АДРЕСАР СЛОВЕНСКИХ ФИЛАТЕЛИСТА ЗА РАЗМЕНУ МАРАКА ДОПИСНИЦА И КОРЕСПОНДЕНЦИЈЕ

ТРАЖИТЕ ЛИ ДОБРЕ ПАРТНЕРЕ ЗА РАЗМЕНУ МАРАКА И КОРЕСПОНДЕНЦИЈЕ У ЧЕХОСЛОВАЧКОЈ, ПОЉСКОЈ, СССР И ОСТАЛИМ СЛОВЕНСКИМ ЗЕМЉАМА, ПИШИТЕ ЗА ОБАВЕШТЕЊА НА АДРЕСУ:

STIBOR NOVAK, major v. v.

Nerudova 923

HRADEC KRALOVE 2

Č S R

(Приложите међународни купон за одговор!)